

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego

2016

10

Redakcja
Jacek Gudowski
Maciej Machowski

Współpraca
Przemysław Gumiński, Sylwia Janas
Magdalena Kuchnio, Radosław Nowaczewski
Olga Maria Piaskowska, Karolina Pasko
Elżbieta Szczepanowska, Arkadiusz Turczyn
Bartosz Wołodkiewicz, Magdalena Wróbel
Andrzej Zielony

przy udziale

Wolters Kluwer SA
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
www.wolterskluwer.pl

infolinia: 801 044 545
tel. 22 535 82 03
e-mail: handel@wolterskluwer.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 23 marca 2016 r., II Ca 823/15, zagadnienia prawnego:

„Czy zasiłek celowy przyznany na podstawie art. 40 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej bezzwrotnie osobie, która poniosła straty w wyniku klęski żywiołowej, podlega zaliczeniu na poczet świadczenia z umowy ubezpieczenia budynku wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych, zawartej na podstawie art. 59 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych?”

podjął uchwałę:

Bezzwrotny zasiłek celowy przyznany na podstawie art. 40 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 930) nie podlega zaliczeniu na poczet świadczenia z umowy obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstw rolnych od ognia i innych zdarzeń losowych (art. 59 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 392 ze zm.).

(uchwała z dnia 14 września 2016 r., III CZP 35/16, B. Myszka, K. Pietrzykowski, M. Szulc)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Świdnicy postanowieniem z dnia 31 marca 2016 r., II Ca 1042/15, zagadnienia prawnego:

„Czy umowa zawarta pomiędzy współwłaścicielami, na podstawie której wyłączono zostało uprawnienie do żądania zniesienia współwłasności na podstawie art. 210 k.c. również czasowo wyłącza możliwość zniesienia współwłasności w sprawie wszczętej na wniosek wierzyciela jednego ze współwłaścicieli, który taką umowę zawarł?”

podjął uchwałę:

Umowa współwłaścicieli czasowo wyłączająca uprawnienie do zniesienia współwłasności nie wiąże wierzyciela współwłaściciela będącego stroną tej umowy.

(uchwała z dnia 14 września 2016 r., III CZP 36/16, B. Myszka, K. Pietrzykowski, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Zamościu postanowieniem z dnia 18 marca 2016 r., I Cz 57/16, zagadnienia prawnego:

„Czy komornikowi sądowemu przysługuje zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego uchylające postanowienie komornika ustalające opłatę egzekucyjną i przekazujące sprawę komornikowi do ponownego rozpoznania?”

podjął uchwałę:

Komornikowi sądowemu nie przysługuje zażalenie na postanowienie sądu rejonowego uchylające postanowienie komornika o ustaleniu wysokości opłaty egzekucyjnej i przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania.

(uchwała z dnia 14 września 2016 r., III CZP 37/16, B. Myszka, K. Pietrzykowski, M. Szulc)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku postanowieniem z dnia 24 marca 2016 r., I ACa 765/15, zagadnienia prawnego:

„Czy mniejszościowy akcjonariusz spółki akcyjnej traci swój status z dniem zapłaty ceny wykupu (art. 418 § 3 w związku z art. 417 § 1 zdanie pierwsze k.s.h.) w sytuacji, gdy zainicjował on przed przyjęciem tej ceny procedurę odkupu, w ramach której została ustalona i zapłacona wyższa cena (art. 312 § 8 w związku z art. 418 § 7 k.s.h.)?”

podjął uchwałę:

Akcjonariusze mniejszościowi przestają być akcjonariuszami spółki akcyjnej z dniem uiszczenia przez akcjonariuszy większościowych ceny wykupu ustalonej przez biegłego wybranego przez walne zgromadzenie (art. 418 § 3 w związku z art. 417 § 1 k.s.h.).

(uchwała z dnia 14 września 2016 r., III CZP 39/16, B. Myszk, K. Pietrzykowski, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Katowicach postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2016 r., I ACa 931/15, zagadnienia prawnego:

„Czy osoba, która występuje o swe własne ubezwłasnowolnienie jest legitymowana do złożenia takiego wniosku?”

podjął uchwałę:

Wniosek o ubezwłasnowolnienie może złożyć także osoba, która ma być ubezwłasnowolniona.

(uchwała z dnia 28 września 2016 r., III CZP 38/16, J. Gudowski, A. Piotrowska, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2016 r., I ACo 29/16, zagadnienia prawnego:

„1. Czy w sprawie o stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej na podstawie art. 1214 § 2 k.p.c. sąd

apelacyjny rozpoznaje wniosek po przeprowadzeniu rozprawy, czy na posiedzeniu niejawnym?

2. Czy w sprawie o stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej sąd apelacyjny działający jako sąd pierwszej instancji, stosując odpowiednio przepisy o apelacji na podstawie art. 1213¹ § 2 k.p.c., orzeka w składzie trzech sędziów zawodowych, czy w składzie jednego sędziego?”

podjął uchwałę:

O stwierdzeniu wykonalności wyroku sądu polubownego wydanego w Rzeczypospolitej Polskiej lub ugody przed nim zawartej sąd apelacyjny orzeka na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego.

(uchwała z dnia 28 września 2016 r., III CZP 40/16, J. Gudowski, A. Piotrowska, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 18 kwietnia 2016 r., II Cz 2417/15, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie z powództwa rozwiedzonego małżonka przeciwko drugiemu małżonkowi, będącemu emerytem policyjnym, o opróżnienie lokalu mieszkalnego przydzielonego pozwanemu małżonkowi w trakcie małżeństwa, jako funkcjonariuszowi Milicji Obywatelskiej, jeśli lokal ten pozostaje w legalnej dyspozycji organu Policji?”

podjął uchwałę:

W sprawie o opróżnienie lokalu mieszkalnego pozostającego w dyspozycji organów Policji, wniesionej przez rozwiedzonego małżonka przeciwko drugiemu małżonkowi będącemu emerytem policyjnym, któremu lokal ten przydzielono w czasie trwania małżeństwa jako funkcjonariuszowi Milicji Obywatelskiej, dopuszczalna jest droga sądowa.

(uchwała z dnia 28 września 2016 r., III CZP 43/16, J. Gudowski, A. Piotrowska, K. Weitz)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Sieradzu postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2016 r., I Ca 60/16, zagadnienia prawnego:

„Czy art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1226) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 12 grudnia 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie (Dz.U. z 2014 r., poz. 228) stanowi podstawę do rozpoznania przez sąd okręgowy sprawy o uchylenie uchwały Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego i poprzedzającej jej uchwały Walnego Zgromadzenia Koła Łowieckiego w przedmiocie wykluczenia członka z koła łowieckiego przy odpowiednim zastosowaniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego o apelacji?”

podjął uchwałę:

Odwołanie w sprawie utraty członkostwa w kole łowieckim oraz nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim (art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1226 ze zm.) sąd okręgowy rozpoznaje jako sąd drugiej instancji, stosując odpowiednio przepisy o apelacji.

(uchwała z dnia 28 września 2016 r., III CZP 45/16, J. Gudowski, A. Piotrowska, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Sieradzu postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2016 r., I Ca 59/16, zagadnienia prawnego:

„Czy art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1226) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 12 grudnia 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie (Dz.U. z 2014 r., poz. 228) stanowi podstawę do rozpoznania przez sąd okręgowy sprawy o uchylenie uchwały Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego i poprzedzającej jej uchwały Walnego Zgromadzenia Koła Łowieckiego w przedmiocie wykluczenia członka z koła łowieckiego przy odpowiednim zastosowaniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego o apelacji?”

podjął uchwałę:

Odwołanie w sprawie utraty członkostwa w kole łowieckim oraz nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim (art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1226 ze zm.) sąd okręgowy rozpoznaje jako sąd drugiej instancji, stosując odpowiednio przepisy o apelacji.

(uchwała z dnia 28 września 2016 r., III CZP 46/16, J. Gudowski, A. Piotrowska, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Opolu postanowieniem z dnia 24 lutego 2016 r., VI Ga 201/15, zagadnienia prawnego:

„Czy wierzycielem w rozumieniu przepisu art. 376 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze uprawnionym do złożenia wniosku o orzeczenie pozbawienia określonej osoby prawa prowadzenia działalności gospodarczej i pełnienia funkcji jest każdy wierzyciel dłużnika, czy tylko wierzyciel, którego wierzytelność już istniała w okresie zajmowania funkcji przez tę osobę, tj. który w czasie właściwym do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości byłby na liście wierzycieli pokrzywdzonych?”

podjął uchwałę:

Wierzyciel jest legitymowany do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej przez członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z powodu niezgłoszenia przez niego w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości tej spółki także wtedy, gdy wierzytelność wnioskodawcy powstała po zaprzestaniu pełnienia przez uczestnika funkcji członka zarządu.

(uchwała z dnia 28 września 2016 r., III CZP 48/16, J. Gudowski, A. Piotrowska, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 4 maja 2016 r., II Cz 530/16, zagadnienia prawnego:

„Czy opłata egzekucyjna ustalona przez komornika sądowego na podstawie art. 49 ust. 1 u.k.s.e. winna być powiększona o należność z tytułu podatku od towarów i usług, czy też zawiera w sobie kwotę podatku VAT?”

przekazał zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego.

(postanowienie z dnia 14 września 2016 r., III CZP 55/16, B. Myszką, K. Pietrzykowski, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Koszalinie postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2016 r., VII Cz 155/16, zagadnienia prawnego:

„1. Czy postępowanie ze skargi na czynność komornika, polegającą na obliczeniu i odprowadzeniu przez niego podatku od towarów i usług, należnego od pobranych opłat egzekucyjnych, jest sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. i podlega kognicji sądu cywilnego?

a w przypadku odpowiedzi twierdzącej na pierwsze zagadnienie przedstawienie Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego, budzącego wątpliwości następującej treści:

2. Czy opłaty egzekucyjne, określone w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. 1997 r., Nr 133, poz. 882 ze zm.) są podstawą opodatkowania, w rozumieniu art. 29a ust. 1 w związku z art. 29a ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. 2004 r., Nr 54, poz. 535 ze zm.), a w związku z tym, są kwotami netto i nie obejmują samej kwoty podatku, który należy do nich doliczać i zgodnie z naczelną zasadą neutralności podatku VAT obciążać nim strony postępowania egzekucyjnego, jako konsumentów usług świadczonych przez komorników?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 14 września 2016 r., III CZP 39/16, B. Myszką, K. Pietrzykowski, M. Szulc)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYgniĘCIA

III CZP 80/16

„1. Czy posiedzenie, na którym następuje stwierdzenie braku podstaw do wydania nakazu w elektronicznym postępowaniu upominawczym i przekazanie sprawy sądowi właściwości ogólnej pozwanego, stosownie do art. 505³³ § 1 k.p.c., jest posiedzeniem »na które sprawa została skierowana«, w rozumieniu art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 623);

a w przypadku udzielenia odpowiedzi pozytywnej:

2. czy w razie cofnięcia pozwu po uzupełnieniu przez powoda opłaty od pozwu w trybie art. 505³⁷ § 1 k.p.c., a przed wysłaniem pozwanemu odpisu pozwu i przed rozpoczęciem kolejnego posiedzenia, powodowi przysługuje zwrot całej opłaty uzupełniającej, o której mowa w art. 505³⁷ § 1 k.p.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 25 lipca 2016 r., II Cz 1706/15, D. Iskra, A. Mikołajewski, K. Niezgodą)

Sąd Okręgowy uznał, że kierując się wykładnią literalną nie jest możliwe jednoznaczne scharakteryzowanie posiedzenia, o którym mowa w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (dalej: „u.k.s.c.”) i w efekcie nie jest możliwa ocena konieczności zwrotu powodowi opłaty od pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Powołując się na orzecznictwo Sądu Naj-

wyższego dotyczące podobnych zagadnień stwierdził, że przy przyjęciu, iż wskazany przepis traktuje o rozprawie, ustawodawca zakładał przystąpienie przez sąd do merytorycznego rozpoznania sprawy. Wniosek ten można również wywieść z funkcjonującego w kodeksie postępowania cywilnego pojęcia „sprawa”, odniesionego do czynności podejmowanych przez sąd co do meritum sporu, przy czym ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie definiuje pojęcia „sprawa”; przewiduje jedynie odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, a ponadto realizuje zasadę odpłatności postępowania cywilnego.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, obecny stan prawny powinien uwzględniać specyfikę elektronicznego postępowania upominawczego, polegającą na rozpoznawaniu sprawy wyłącznie na posiedzeniach niejawnych oraz doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu razem z odpisem nakazu zapłaty. Należy wyłączyć możliwość zwrotu powodowi na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. b u.k.s.c. całej opłaty od pozwu uiszczonej w elektronicznym postępowaniu upominawczym, gdy cofnięcie pozwu następuje po wydaniu nakazu zapłaty. Charakter rozstrzygnięć w postaci stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazania sprawy sądowi właściwości ogólnej pozwanego także powoduje trudności w ich kwalifikacji z punktu widzenia art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a u.k.s.c.

W ocenie Sądu Okręgowego, który nawiązał do rozstrzygnięć innych sądów powszechnych, najbliższym jego stanowisku jest pogląd, że posiedzenie w elektronicznym postępowaniu upominawczym, na którym następuje stwierdzenie braku podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazanie sprawy sądowi właściwości ogólnej pozwanego, jest posiedzeniem w przedmiocie rozpoznania sprawy, na równi z posiedzeniem, na którym następuje wydanie merytorycznego orzeczenia w postaci nakazu zapłaty. Stosując wykładnię funkcjonalną i odwołując się do zasady odpłatności postępowania cywilnego oraz uwzględniając merytoryczny charakter oceny przesłanek do wydania nakazu zapłaty, należy uznać rozstrzygnięcie w tym zakresie za dokonywane na posiedzeniu, na które sprawa została skierowana; bez względu na orzeczenie o przekazaniu sprawy sądowi właściwości ogólnej pozwanego, które jest „techniczną” konsekwencją.

Sąd Okręgowy stwierdził, że przy przyjęciu przedstawionego stanowiska pojawiają się dalsze wątpliwości co do tego, czy i w jakiej

części należy się powodowi zwrot opłaty od pozwu po jej uzupełnieniu, ale przed wysłaniem pozwanemu odpisu pozwu. Postępowanie przed sądem właściwości ogólnej pozwanego stanowi merytoryczną kontynuację elektronicznego postępowania upominawczego, ale podlega odrębnemu obowiązkowi „fiskalnemu”. Gdy doszło już do posiedzenia, na które sprawa została skierowana, ale nie doszło do podjęcia czynności, których dotyczyłby obowiązek uiszczenia opłaty uzupełniającej od pozwu, zachodzi wątpliwość, czy opłata może podlegać zwrotowi na postawie art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. b u.k.s.c. Wątpliwe jest to, czy opłatę uzupełniającą można traktować odrębnie przy stosowaniu art. 79 u.k.s.c., skoro nie jest określona w tej ustawie, lecz służy jedynie uzupełnieniu opłaty, która została obliczona na podstawie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Postępowanie przed sądem właściwości ogólnej pozwanego wraca do chwili wniesienia pozwu i toczy się zwykle już w sposób kontradyktoryjny; zostaje przywrócona chronologia czynności procesowych – najpierw następuje doręczenie odpisu pozwu, a następnie merytoryczne badanie sprawy, co mogłoby uzasadniać zwrot powodowi całości tej opłaty.

A.T.

*

III CZP 81/16

„1. Czy przepis art. 788 § 1 k.p.c. może stanowić podstawę do nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu zasądzającemu należność od dłużnika osobistego przeciwko nabywcy nieruchomości obciążonej hipoteką przymusową, niewymienionemu w tytule egzekucyjnym;

2. w razie odpowiedzi twierdzącej na powyższe pytanie – czy dla nadania klauzuli wykonalności ma znaczenie czy hipoteka przymusowa ustanowiona została na podstawie:

a) postanowienia sądu o udzieleniu zabezpieczenia wydanego zgodnie z art. 747 pkt 2 k.p.c.,

b) czy też na podstawie zrównanego z postanowieniem o udzieleniu zabezpieczenia nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym, który zgodnie z art. 492 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. sta-

nowić może podstawę wpisu hipoteki przymusowej bez potrzeby nadawania mu klauzuli wykonalności,

c) czy też na podstawie tytułu wykonawczego zasądającego należność od dłużnika osobistego?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 16 sierpnia 2016 r., I ACz 845/16, J. Paszkowski, L. Sularzycka, M. Miąskiewicz)

Sąd Apelacyjny doszedł do wniosku, że mimo braku jednoznacznego rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia prawnego, poglądy wyrażone w orzecznictwie Sądu Najwyższego wydają się uzasadniać tezę, iż art. 788 § 1 k.p.c. nie ma zastosowania wobec nabywcy nieruchomości obciążonej na rzecz wierzyciela hipotecznego hipoteką przymusową, niebędącego dłużnikiem osobistym, jeżeli tytułem egzekucyjnym nie została objęta odpowiedzialność rzeczowa dłużnika osobistego i to nawet jeśli wpisu hipoteki przymusowej dokonano na podstawie tytułu wykonawczego zasądającego należność od dłużnika osobistego. Nie następuje w takiej sytuacji przejście obowiązku, o którym mowa w art. 788 § 1 k.p.c., ponieważ właściciel nieruchomości nie odpowiada wobec wierzyciela jako następcą prawny dłużnika osobistego, skoro odpowiedzialność rzeczowa tego dłużnika powstała dopiero na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko dłużnikowi osobistemu. Gdyby można było na podstawie okoliczności sprawy wywieść, że w postępowaniu, w którym wierzyciel uzyskał tytuł egzekucyjny przeciwko dłużnikowi osobistemu, objął on żądaniem również jego odpowiedzialność rzeczową z określonego przedmiotu prawa własności, to omawiana regulacja miałaby zastosowanie, tj. wtedy, gdy w toku postępowania wierzyciel uzyskałby zabezpieczenie poprzez ustanowienie hipoteki przymusowej, jak i odpowiednio w postępowaniu nakazowym, gdyby uzyskał takie zabezpieczenie na podstawie wydanego przeciwko dłużnikowi osobistemu nakazu zapłaty.

Sąd drugiej instancji dostrzegł jednak w orzecznictwie i doktrynie pogląd przeciwny, który dopuszcza możliwość nadania na podstawie art. 788 § 1 k.p.c. klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko dłużnikowi osobistemu przeciwko nabywcy nieruchomości obciążonej hipoteką przymusową, gdy podstawą wpisu hipoteki przymusowej był tytuł wykonawczy obejmujący wydany przeciwko

dłużnikowi osobistemu tytuł egzekucyjny zasądający od niego zapłatę. Przyjmując zgodnie z koncepcją obligacji realnej, że wierzycielowi hipotecznemu przysługuje wobec właściciela nieruchomości obciążonej hipoteką, niebędącego dłużnikiem osobistym, roszczenie o zapłatę, to należy uznać, iż po stronie nabywcy powstaje skorelowany z tym roszczeniem obowiązek zapłaty celem zaspokojenia zabezpieczonej wierzytelności, z ograniczeniem odpowiedzialności właściciela do tej nieruchomości. Skoro tytuł wykonawczy – zaopatrzony w klauzulę wykonalności tytuł egzekucyjny stwierdzający obowiązek zapłaty przez dłużnika osobistego – stanowi podstawę wpisu na rzecz wierzyciela hipoteki przymusowej i zgodnie z zasadą jawności ksiąg wieczystych znany jest nabywcy nieruchomości, to w wyniku nabycia nieruchomości nabywca przejmuje na siebie zobowiązanie zaspokojenia wierzyciela dłużnika osobistego, ale z ograniczeniem z przedmiotu nabycia.

Hipoteka powoduje przejście zobowiązania do zaspokojenia wierzytelności z nieruchomości zabezpieczonej hipoteką z dłużnika osobistego na nabywcę nieruchomości do wysokości oznaczonej w niej kwoty; dochodzi wtedy do przejścia obowiązku, o którym mowa w art. 788 § 1 k.p.c. Nabywca nieruchomości, w związku z podstawą wpisu hipoteki przymusowej w postaci tytułu wykonawczego, ma możliwość zrealizowania obrony poprzez powództwo opozycyjne. Ponadto, ze względów celowościowych nie jest zasadne obciążanie wierzyciela koniecznością wytoczenia kolejnego powództwa o zapłatę (przeciwko nabywcy obciążonej nieruchomości), skoro uzyskał już tytuł wykonawczy przeciwko dłużnikowi osobistemu, który stanowił podstawę wpisu hipoteki przymusowej.

A.T.

*

III CZP 82/16

„Czy art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 623) uchyla obowiązek wezwania do uiszczenia w terminie tygodniowym opłaty w wysokości stałej lub stosunkowej, obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia od nieopłaconej skargi kasacyjnej pod rygorem jej odrzucenia (art. 398⁶ § 2

w związku z art. 130 § 1 k.p.c.), wniesionej przez radcę prawnego w razie doręczenia stronie postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego jej wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych?”

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2016 r., III CZ 30/16, D. Dończyk, K. Pietrzykowski, K. Tyczka-Rote)

Sąd Najwyższy, rozpoznając zażalenie w sprawie III CZ 30/16, uznał, że w celu ujednoczenia wykładni przepisów prawa i orzecznictwa Sądu Najwyższego zasadne jest podjęcie uchwały we wskazanej kwestii, w judykaturze bowiem prezentowane są dwa przeciwstawne stanowiska, za którymi przemawiają inne argumenty. Nie ma także jednolitości w piśmiennictwie.

Pierwsze stanowisko zakłada, że gdy skarga kasacyjna, od której należy opłata w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia, została wniesiona wraz z wnioskiem o zwolnienie strony od kosztów sądowych, doręczenie odpisu postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego ten wniosek nie uchyła obowiązku przewodniczącego sądu drugiej instancji do wezwania pełnomocnika strony do uiszczenia w terminie tygodniowym należnej opłaty od skargi kasacyjnej. W konsekwencji za niezasadne uznano odrzucenie skarg kasacyjnych, gdy po doręczeniu odpisu postanowienia o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych przewodniczący sądu nie wydał zarządzenia wzywającego skarżącego stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia.

Według innego stanowiska, art. 112 ust. 3 u.k.s.c. zawiera przepis szczególny, wyłączający możliwość wdrożenia postępowania naprawczego określonego w art. 130 § 1 k.p.c. W razie oddalenia wniosku strony o zwolnienie jej od opłaty sądowej, gdy jest ona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, przewodniczący nie ma obowiązku wezwania strony do uzupełnienia braku pisma procesowego, w tym skargi kasacyjnej, przez uiszczenie należnej opłaty sądowej podlegającej opłacie stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia.

O.M.P.

III CZP 83/16

„1. Czy zakres regulacji art. 9 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 roku – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 121, poz. 770 ze zm.), dalej określanej jako: »PwUoKRS« i skutki prawne przewidziane tym przepisem obejmują także pozbawione organów osoby prawne postawione w stan upadłości przed wejściem w życie wyżej wymienionej ustawy, które zaniechały obowiązku przerejestrowania do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego?

2. Czy wynikający z art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: z dnia 15 lipca 2015 r., Dz.U. z 2015 r., poz. 1142 ze zm.) dalej określanej jako »UoKRS«, obowiązek ujawnienia z urzędu wzmianki o ogłoszeniu upadłości nakłada na Sąd rejestrowy obowiązek dokonania przerejestrowania z urzędu, jeżeli przerejestrowanie takie jest niezbędne do wpisu wzmianki o ogłoszeniu upadłości, a dokonanie takiego przerejestrowania na wniosek upadłego nie jest faktycznie możliwe?

3. Przyjmując możliwość przerejestrowania z urzędu w opisanej w pkt 2 sytuacji czy jest prawnie dopuszczalne, by wpis nie obejmował wszystkich danych wymaganych zgodnie z przepisami UoKRS?

4. Czy, biorąc pod uwagę wykładnię systemową, literalną wykładnią art. 9 »PwUoKRS«, zgodnie z którą zaniechanie przez upadłego obowiązku przerejestrowania do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, przy jednoczesnym uznaniu, iż syndykowi masy upadłości nie przysługuje czynna legitymacja procesowa do wszczęcia postępowania zmierzającego do dokonania tego przerejestrowania na jego wniosek, może prowadzić do zakończenia postępowania upadłościowego przed stwierdzeniem jego ukończenia przez sąd prowadzący postępowanie upadłościowe?»

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 2 sierpnia 2016 r., XII Ga 258/16, D. Kardaś, E. Górniak, J. Safader-Skwarlińska)

Zdaniem Sądu Okręgowego, w stosunku do przedstawionych do rozstrzygnięcia zagadnień prawnych nie zajęto w orzecznictwie jedno-

znacznego i wyraźnego stanowiska. W świetle nowelizacji ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym powstaje pytanie, czy zakres regulacji art. 9 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 121, poz. 770 ze zm.) i skutki prawne przewidziane w tym przepisie obejmują także podmioty o statusie analogicznym jak upadły w rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy sprawie, tj. pozbawiona organów osoba prawna postawiona w stan upadłości zanim weszła w życie ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Z odpowiedzią na to pytania wiążą się kolejne pytania, tj. czy wynikający z art. 45 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym obowiązek ujawnienia z urzędu wzmianki o ogłoszeniu upadłości nakłada na sąd rejestrowy obowiązek dokonania przerejestrowania z urzędu, jeżeli przerejestrowanie takie jest niezbędne do wpisu wzmianki o ogłoszeniu upadłości, a dokonanie takiego przerejestrowania na wniosek upadłego nie jest faktycznie możliwe, oraz – przyjmując możliwość przerejestrowania z urzędu w opisanej sytuacji – czy jest dopuszczalne, by wpis nie obejmował wszystkich danych wymaganych zgodnie z przepisami ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Zdaniem Sądu, w zakresie rozstrzygnięcia tych kwestii mogą się pojawić różne rozwiązania.

O.M.P.

*

III CZP 84/16

„Czy samoistny posiadacz jest legitymowany biernie w sprawie o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości (art. 224 i 225 k.c.) wówczas, gdy oddał nieruchomość w posiadanie zależne?”

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2016 r., III CZP 12/16, G. Misiurek, A. Kozłowska, B. Myszką)

Sąd Najwyższy omówił charakter roszczeń uzupełniających, wskazując na bogate orzecznictwo w tym zakresie. Podkreślił, że powszechnie przyjmuje się, iż wskazane roszczenia mają charakter niezależny, samodzielny i mogą być dochodzone niezależnie od roszczenia windykacyj-

nego, a także mogą być przedmiotem samodzielnego obrotu. Zauważył jednak, że istotne kontrowersje wywołuje to, przeciwko komu powinny być skierowane te roszczenia. Wskazał na dwa przeciwstawne stanowiska w tej kwestii.

Według jednego, roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy pozostaje w ścisłym związku z roszczeniem windykacyjnym w tym znaczeniu, że jest uwarunkowane ziszczeniem się przesłanek uzasadniających roszczenie windykacyjne. W konsekwencji, podobnie jak przy roszczeniu windykacyjnym, także w przypadku roszczeń uzupełniających czynnie materialnie legitymowany jest wyłącznie właściciel, a biernie materialnie legitymowany wyłącznie ten, kto bez podstawy prawnej faktycznie włada jego rzeczą (np. posiadacz samoistny rzeczy lub posiadacz zależy rzeczy albo jej dzierżyciel). Innymi słowy, jeżeli niemający tytułu prawnego posiadacz samoistny oddał rzecz (zachowując swój status posiadacza samoistnego – art. 337 k.c.) w faktyczne władanie posiadaczowi zależnemu, roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy może przysługiwać właścicielowi tylko wobec podmiotu, który w danym okresie bezprawnie faktycznie władał rzeczą (podmiot ten mógłby zatem w tym okresie być biernie legitymowany w świetle art. 222 § 1 k.c.).

Według innego stanowiska, roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy może być zgłoszone skutecznie wobec posiadacza samoistnego, który oddał rzecz w posiadanie zależne (np. najemcom), a art. 224 i 225 k.c. bowiem przewidziano wyraźnie legitymację bierną posiadacza samoistnego, a status taki zostaje zachowany w razie oddania rzeczy w posiadanie zależne (art. 337 k.c.). Ustanowienie posiadacza zależnego nie eliminuje więc legitymacji biernej posiadacza samoistnego. Uzasadnienie takiego stanowiska stanowi okoliczność, że nie można obciążać najemców, jako posiadaczy zależnych, odpowiedzialnością za zapłatę wynagrodzenia za korzystanie z zajmowanych lokali, ponieważ należne wynagrodzenie w postaci czynszu zapłacili wynajmującemu i nie są dłużnikami z tytułu najmu. Gdyby uznać ich za dłużników wobec właściciela, musieliby zapłacić po raz wtóry za to samo, tym razem właścicielowi, a takiego rozwiązania nie można zaaprobować.

Zajmowane jest także stanowisko pośrednie, przyjmujące, że w sytuacji, w której posiadacz samoistny oddał drugiemu rzecz w posiadanie zależne, właściciel rzeczy może skierować roszczenie o wynagrodzenie

za korzystanie z niej zarówno przeciwko posiadaczowi samoistnemu, jak i posiadaczowi zależnemu oraz że odpowiedzialność posiadacza samoistnego i posiadacza zależnego jest odpowiedzialnością *in solidum*.

A.Z.

*

III CZP 85/16

„Czy spółka, do której w toku postępowania na skutek podziału przez wydzielenie przeniesiono część majątku spółki dzielonej (art. 529 § 1 pkt 4 k.s.h.), wstępuje do toczącego się procesu w miejsce poprzednika prawnego (spółki dzielonej) bez potrzeby uzyskania zgody przeciwnika procesowego w trybie art. 192 pkt 3 k.p.c.?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 22 czerwca 2016 r., I ACa 40/16, D. Kłodnicki, J. Kaspryszyn, M. Lamparska)

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę na brak jednolitego stanowiska w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz rozbieżne poglądy doktryny.

W części orzeczeń wskazuje się, że art. 531 § 1 k.s.h. reguluje tylko sukcesję materialnoprawną, podczas gdy sukcesja procesowa spółki przejmującej w miejsce spółki dzielonej, jako rezultat tej sukcesji materialnoprawnej, wchodzi w rachubę na warunkach określonych w art. 192 pkt 3 k.p.c. Podkreśla się, że w razie podziału przez wydzielenie część majątku spółki i przeniesienia go do innego podmiotu chodzi o następstwo prawne *inter vivos*, wobec czego nie skutkuje on – z mocy prawa – następstwem procesowym spółki przejmującej w miejsce spółki dzielonej i pozostaje bez wpływu na tok postępowania. W takiej sytuacji spółka przejmująca mogłaby tylko, jeżeli wykazałaby inicjatywę w tym kierunku, wstąpić do postępowania w miejsce spółki dzielonej za jej zgodą oraz za zgodą strony przeciwnej (art. 192 pkt 3 k.p.c.).

W orzecznictwie zauważa się ponadto, że dla oceny następstwa procesowego i jego podstawy nie ma jakiegokolwiek znaczenia zakres przedmiotowy założonego następstwa materialnoprawnego, tzn., czy ma ono charakter uniwersalny, w tym częściowo uniwersalny, czy singularny.

Odmienne musi prezentować się sytuacja, w której podmiot dotychczas występujący w postępowaniu w charakterze strony przestaje istnieć; wobec utraty bytu prawnego przez stronę procesową, postępowanie nie może już być kontynuowane z jej udziałem i konieczne jest, aby toczyło się z udziałem osoby trzeciej – następcą prawnym podmiotu, który przestał istnieć.

Sąd drugiej instancji zauważył także, że wątpliwości odnośnie do dopuszczalności wstąpienia przez spółkę przejmującą w sytuację prawno-procesową spółki dzielonej potęgują się, gdy podział spółki przez wydzielenie następuje przez przeniesienie części majątku spółki dzielonej na już istniejącą spółkę, w tej bowiem sytuacji obie spółki występują równolegle w obrocie prawnym. Nie dochodzi do likwidacji jednego z podmiotów ani nie powstaje żaden inny podmiot.

A.Z.

*

III CZP 86/16

„Czy może być uznane za posiadanie samoistne w dobrej wierze władztwo nad nieruchomością wchodzącą w skład majątku wspólnego małżonków objętą w posiadanie na skutek zgody w przedmiocie lokalizacji urządzeń energetycznych na nieruchomości wyrażonej w sposób wyraźny przez jednego tylko małżonka?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 1 września 2016 r., III Ca 225/16, L. Jantowski, P. Jasinkiewicz, K. Łubkowska)

Sąd Okręgowy, powołując się m.in. na art. 4 ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (Dz.U. z 1950 r. Nr 28, poz. 256), stwierdził, że uregulowania zawarte w tym przepisie ograniczały uprawnienia właścicieli nieruchomości i nie pozwalały na konstruowanie jakichkolwiek roszczeń natury odszkodowawczej, jeżeli właściciel doznawał tylko ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości, a podmiotowi realizującemu zamierzenia inwestycyjne nie można było przypisywać bezprawności działania. Podkreślił, że inwestor nie musiał się liczyć z oporem właściciela w razie instalowania urządzeń infrastruktury technicznej związanej z elektryfikacją. Z tego względu okoliczność,

że przedsiębiorstwo działało zgodnie z obowiązującym prawem przy nabywaniu posiadania nie może pozostać bez znaczenia dla oceny jego dobrej lub złej wiary (postanowienie z dnia 8 stycznia 2009 r., I CSK 265/08, niepubl.), jednak ocena charakteru posiadania powinna uwzględniać, czy posiadacz objął rzecz w posiadanie z woli właściciela i na zasadach przez niego określonych, czy też niezależnie od woli właściciela lub wbrew tej woli czy świadomości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012 r., I CSK 360/11, Izba Cywilna 2013, nr 7–8, s. 29).

Sąd drugiej instancji stwierdził, że dopiero ustawa z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127 ze zm.) nakazywała przeprowadzenie przed przystąpieniem do prac negocjacji z właścicielem nieruchomości. Brak zgody na negocjacje nie stał na przeszkodzie zainstalowaniu urządzeń przesyłowych, a jedynie wymuszał obowiązek uzyskania zezwolenia rejonowego organu rządowej administracji ogólnej. Tylko wtedy, gdy urządzenia te uniemożliwiały dalsze racjonalne korzystanie z nieruchomości, podlegała ona wywłaszczeniu.

Sąd Okręgowy wskazał, że wprowadzenie do kodeksu cywilnego służebności przesyłu w niczym nie naruszyło dotychczasowych uregulowań w zakresie nabycia służebności gruntowej (służebności przesyłu) w drodze zasiedzenia. Stwierdził, że prawo do dysponowania – w ograniczonym zakresie – tą częścią nieruchomości, która została zajęta przez urządzenia przesyłowe determinowane, było zachowaniem właściciela i w kontekście tego właśnie zachowania należało odczytywać dobrą lub złą wiarę posiadacza. Ponadto wyraził zapatrywanie, że wyrażenie zgody na posadowienie urządzeń przesyłowych na gruncie, nie może być obojętne dla oceny zachowania właściciela na dalszym etapie, czyli korzystania z nieruchomości w celach przesyłu, a tym samym dla oceny charakteru posiadania korzystającego i jego dobrej lub złej wiary.

M.M.

GLOSY

prawo cywilne materialne

teza oficjalna

1. Umowa przedwstępna zobowiązująca do przeniesienia własności nieruchomości (art. 389 k.c.) może służyć zabezpieczeniu wiarygodności przysługującej uprawnionemu z tej umowy wobec osoby trzeciej (art. 353¹ k.c.).

2. Porozumienie o zadatek może być skuteczne także w wyniku zgodnego zaliczenia przez strony kwoty zadatku na zadłużenie dłużnika osoby wręczającej zadatek (osoby trzeciej, art. 394 § 1 k.c.).

3. Przepis art. 388 § 1 k.c. jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 58 § 2 k.c.

teza opublikowana w „Monitorze Prawniczym”

Umowa naruszająca zasadę ekwiwalentności świadczeń (rażąca dysproporcja świadczeń) stron może być oceniona w świetle postanowień art. 58 § 2 k.c., zwłaszcza wówczas, gdy nie powstały wszystkie przesłanki wyzysku przewidziane w art. 388 § 1 k.c.

(wyrok z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 432/09, M. Bączyk, M. Kocon, D. Zawistowski, OSP 2011, nr 3, poz. 30; Rej. 2011, nr 5, s. 163)

Glosa

Andrzej Girdwojnia, Monitor Prawniczy 2016, nr 12, s. 660

Zdaniem glosatora, Sąd Najwyższy w komentowanym orzeczeniu zajął stanowisko w toczącej się w doktrynie dyskusji dotyczącej charak-

teru prawnego instytucji wyzysku i wskazał, że art. 388 k.c. stanowi *lex specialis* względem art. 58 § 2 k.c. W ocenie autora, pogląd taki może rodzić trudności natury funkcjonalnej.

Artykuł 58 § 2 k.c. mówi o nieważności czynności prawnej sprzecznej z zasadami współżycia społecznego. Pojęcie sprzeczności rozumiane jest w doktrynie jako sprzeczność w sensie logicznym: umowa jest albo nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, a ustawodawca nie przewiduje opcji pośredniej. Tak rozumianą sprzeczność można stwierdzić jedynie względem reguł o stałej i ustalonej treści. Przy przyjęciu powyższej, sytuacjonistycznej interpretacji klauzuli zasad współżycia społecznego, sąd, chcąc zastosować art. 388 k.c. rozumiany jako *lex specialis* względem art. 58 § 2 k.c., musiałby przeprowadzić skomplikowane i trudne rozumowanie. Przede wszystkim należałoby zidentyfikować przyjęte w prawie i uznawane społecznie wartości, których naruszenie mogło nastąpić w stanie faktycznym sprawy. Następnie, przed sądem stałoby zadanie rekonstrukcji postulatów, jakie z tych wartości wypływają. Kolejny krok rozumowania to stwierdzenie, czy określone zachowanie wyzyskującego stoi w sprzeczności z tymi postulatami. Na koniec zaś sąd musiałby orzec, dlaczego w odniesieniu do naruszenia, jakiego wyzyskujący się dopuszcza, pomimo rzeczonyj sprzeczności, nie jest zasadne zastosowanie sankcji bezwzględnej nieważności z art. 58 § 2 k.c.

Według komentatora, zestawianie art. 388 i 58 § 2 k.c. jest nietrafne. *Ratione legis* art. 58 § 2 k.c. jest ochrona obrotu prawnego dokonywana przez eliminowanie z niego czynności prawnych sprzecznych z zasadami współżycia społecznego. Z kolei racją art. 388 k.c. jest ochrona osoby, która z niezależnych od siebie przyczyn zawiera niekorzystną dla siebie umowę. W analizowanym wyroku Sąd Najwyższy zaaprobował niewłaściwy sposób zastosowania instytucji wyzysku. Teza łącząca tę instytucję z nieważnością bezwzględną czynności prawnej sprzecznej z zasadami współżycia społecznego wymaga krytycznej oceny, ponieważ sprzyja utrzymywaniu się w doktrynie niejasności i utrudnieniom w stosowaniu tej doniosłej społecznie instytucji.

Aprobującą głosę opracowała M. Tenenbaum-Kulig (OSP 2011, nr 3, poz. 30).

R.N.

teza oficjalna

Wspólnota mieszkaniowa na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy o własności lokali nie może udzielić zarządowi pełnomocnictwa do złożenia oświadczenia o ustanowieniu służebności drogowej; czynność taka powinna być dokonana zgodnie z art. 199 k.c.

teza opublikowana w „Krakowskim Przeglądzie Notarialnym”

Skoro art. 21 ust. 3 u.w.l. zawiera enumeratywne wyliczenie czynności z zakresu zarządu nieruchomością wspólną, które zarząd wspólnoty na podstawie udzielonego mu pełnomocnictwa, o którym stanowi art. 22 ust. 2 u.w.l., podejmuje składając oświadczenia w celu wykonania uchwały wspólnoty, ze skutkiem w stosunku do właścicieli wszystkich lokali, to oznacza to, że w trybie przewidzianym w art. 21 ust. 3 u.w.l. nie może być udzielone pełnomocnictwo do złożenia przez zarząd oświadczenia w celu wykonania innych uchwał niż w nim wymienione. Złożenie oświadczenia o ustanowieniu służebności drogi koniecznej na nieruchomości wspólnej należy niewątpliwie do czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu. Czynność ta, prowadząca do obciążenia nieruchomości wspólnej służebnością, nie została wymieniona w katalogu zawartym w art. 21 ust. 3 u.w.l. Oznacza to, że na podstawie tego przepisu wspólnota mieszkaniowa nie może udzielić zarządowi pełnomocnictwa do złożenia oświadczenia o ustanowieniu służebności drogowej. O ile zatem czynność polegająca na dokonaniu obciążenia nieruchomości wspólnej ma być podjęta i skutecznie przeprowadzona, to – po wykluczeniu trybu określonego w art. 21 ust. 3 u.w.l. w związku z art. 22 ust. 2 u.w.l. – pozostaje dokonanie jej zgodnie z art. 199 k.c.

(postanowienie z dnia 7 października 2011 r., II CSK 23/11, M. Kocon, M. Romańska, A. Piotrowska, niepubl.)

Glosa

Radosława Chorabika, Krakowski Przegląd Notarialny 2016, nr 3, s. 123

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor zwrócił uwagę, że Sąd Najwyższy z jednej strony opowiedział się za stosowaniem art. 22 ust. 2 u.w.l. do każdej czynności przekracza-

jącej zakres zwykłego zarządu, z drugiej zaś stwierdził, iż – ze względu na enumeratywne wyliczenie zawarte w art. 21 ust. 3 u.w.l. – uchwała wspólnoty mieszkaniowej w sprawie ustanowienia służebności stanowi jedynie wyraz woli większości członków wspólnoty, a dla ustanowienia służebności konieczne jest zachowanie trybu przewidzianego w art. 199 k.c. Zdaniem glosatora, taka argumentacja jest wewnętrznie sprzeczna.

Autor przypomniał, że taka interpretacja art. 21 ust. 3 u.w.l., zaprezentowana także w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2010 r., III CZP 127/09 (OSNC-ZD 2010, nr C, poz. 96), doczekała się krytycznych komentarzy doktryny.

Dokonując własnej oceny problemu, glosator zwrócił uwagę na wadliwe sformułowanie przepisu art. 22 ust. 2 u.w.l., wymagającego – poza zgodą współników wyrażoną w uchwale – także pełnomocnictwa do dokonania czynności przekraczającej zwykły zarząd. Zdaniem autora, umocowanie do reprezentowania właścicieli lokali nie wynika z uchwały, lecz z ustawy, wymaganie zgody stanowi jedynie ograniczenie przyzanych ustawowo kompetencji zarządu. Skoro podjęcie uchwały nie wymaga jedności, to dla skuteczności czynności podjętej przez zarząd wobec wszystkich właścicieli udzielenie pełnomocnictwa w uchwale jest zbędne.

Autor opowiedział się przy tym przeciwko określaniu zarządu wspólnoty mieszkaniowej jako przedstawiciela organizacyjnego (statutowego) właścicieli lokali, jak również przeciwko koncepcji, że pewne czynności przekraczające zwykły zarząd wymagają zarówno zgody wyrażonej w uchwale, jak i pełnomocnictwa, ponieważ dotyczą bezpośrednio właścicieli, w tym ich udziału w nieruchomości wspólnej. Skoro ogół właścicieli lokali tworzy wspólnotę mieszkaniową, to zdaniem glosatora nie można uznać, że pewne czynności zarządu mogą dotyczyć wspólnoty, nie dotycząc jednocześnie właścicieli lokali.

Glosator uznał za dopuszczalne dokonanie przez zarząd czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu niewskazanej w art. 21 ust. 3 u.w.l., w tym ustanowienia służebności, w trybie określonym w art. 22 ust. 2 u.w.l. ze skutkiem w stosunku do właścicieli lokali. Jego zdaniem, wyliczenia zawartego w art. 21 ust. 3 u.w.l. nie można traktować jako taksatywnego, a postrzeganie tego przepisu jako wyjątku od zasady z art. 22 ust. 2 u.w.l. jest sprzeczne z dyrektywą *exceptiones non sunt*

extendendae. Akceptacja poglądu wyrażonego w głosowanym postanowieniu oznaczałaby według autora negację modelu zarządu nieruchomością wspólną przyjętego w ustawie o własności lokali.

Na końcu autor poruszył problem skuteczności czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu podjętej przez zarząd bez zgody właścicieli lokali. W razie dokonania przez zarząd czynności z naruszeniem trybu przewidzianego w art. 22 ust. 2 u.w.l. brak, zdaniem autora, podstaw do przyjęcia sankcji nieważności na podstawie art. 58 k.c., a zastosowanie powinny mieć w drodze analogii art. 103 i 104 k.c.

K.P.

*

Złożenie wniosku o zezwolenie na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego powoduje zawieszenie – na czas postępowania – biegu terminu określonego w art. 1015 § 1 k.c.

(postanowienie z dnia 20 listopada 2013 r., I CSK 329/13, A. Górski, A. Kozłowska, D. Zawistowski, OSNC 2014, nr 9, poz. 93; BSN 2014, nr 3, s.10; NPN 2014, nr 1, s. 125; Rej. 2014, nr 8, s. 164; MoP 2014, nr 20, s. 1086)

Glosa

Adama Wróbla, Państwo i Prawo 2016, nr 4, s. 133

Glosa ma charakter aprobujący.

Przedmiotem głosowanego postanowienia jest zagadnienie biegu terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku przez małoletniego, a ściślej – o odrzuceniu przez jego przedstawiciela ustawowego w imieniu małoletniego.

Glosator podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, że bieg wskazanego terminu rozpoczyna się w dniu, w którym przedstawiciel ustawowy małoletniego dowiedział się o tytule powołania tego małoletniego do dziedziczenia, a ulega zawieszeniu „na czas trwania postępowania przed sądem opiekuńczym w przedmiocie uzyskania zgody na odrzucenie spadku”. Zgodnie z art. 101 § 3 k.r.o., rodzice nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego

zarządu ani wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko. Sąd Najwyższy zaznaczył, że odrzucenie spadku jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletniego, toteż zgoda sądu opiekuńczego jest dla jej zrealizowania niezbędna.

Głosę częściowo krytyczną opracował P. Księżak (Rej. 2014, nr 5, s. 105). Autorem glosy jest także Ł. Mazur (Prawo cywilne. Glosy, red. F. Zoll, S. Daniluk, Warszawa 2016, s. 121).

M.W.

*

Termin przedawnienia roszczenia o zapłatę odszkodowania z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (art. 471 k.c.) rozpoczyna bieg od dnia wystąpienia szkody pozostającej w związku przyczynowym z tym zdarzeniem (art. 120 § 1 k.c.).

(uchwała z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 72/13, B. Ustjanicz, D. Dończyk, M. Romańska, OSNC-ZD 2014, nr 2, poz. 40; BSN 2013, nr 11, s. 13; Rej. 2014, nr 1, s. 163; Rej. 2014, nr 6, s. 179)

Glosa

Macieja Kalińskiego, Państwo i Prawo 2016, nr 4, s. 138

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

Przedmiotem glosowanej uchwały jest bieg terminu przedawnienia roszczeń odszkodowawczych *ex contractu*. Glosator nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że o powstaniu szkody stanowiącej przesłankę roszczenia przewidzianego w art. 471 k.c. „można mówić wtedy, gdy dłużnik nie może już zachować się w sposób zgodny z treścią zobowiązania”. Zauważył, że nie należy go rozumieć jako utożsamienia szkody i niewykonania, lecz jedynie jako stwierdzenie, iż niewykonanie poprzedza czasowo i kausalnie wystąpienie szkody.

Autor glosy dostrzegł także, że w takiej sytuacji Sąd Najwyższy powinien wyraźnie zastrzec, iż art. 477 § 1 k.c. stanowi *lex specialis* względem art. 471 k.c. i żaden przypadek zwłoki dłużnika nie podpada pod hipotezę art. 471 k.c. W razie zwłoki (por. art. 491 k.c.) roszczenie

odszkodowawcze obejmuje wyłącznie naprawienie szkody wynikłej ze zwłoki, towarzysząc roszczeniu o wykonanie zobowiązania, które nie ma charakteru odszkodowawczego.

Glosator zaznaczył również, że bezspornie prawidłowe jest zapatrywanie, iż oba te roszczenia zachowują autonomię, a skoro tak, to bieg przedawnienia każdego z nich może rozpocząć się w innej chwili. Roszczenie o wykonanie zobowiązania przedawnia się w terminie rozpoczynającym bieg w momencie, w którym zobowiązanie miało być wykonane, natomiast roszczenie odszkodowawcze *ex contractu* – wynikające z art. 471 k.c. lub szczegółowych norm określających odszkodowawcze skutki niewykonania bądź nienależytego wykonania zobowiązania – jest odmiennym od niego roszczeniem, które podlega własnym zasadom dotyczącym przedawnienia. Wynika ono z normy stanowiącej podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej, nie zaś wyłącznie z pierwotnego stosunku obligacyjnego.

Glosy napisali także: M. Sieradzka (Lex nr 1391775), A. Karczmarek (R. Pr. Zeszyty Naukowe 2015, nr 4, s. 159) oraz E. Tomaszewska (Prawo cywilne. Glosy, red. F. Zoll, S. Daniluk, Warszawa 2016, s. 123).

Omawianą uchwałę omówili również: M. Grochowski w opracowaniu „Początek biegu przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody *ex contractu*” (MoP 2014, nr 8, s. 423), E. Stawicka w opracowaniu „Czy termin przedawnienia roszczenia o zapłatę odszkodowania z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (art. 471 k.c.) rozpoczyna bieg od dnia, w którym zobowiązanie miało zostać wykonane, czy też od momentu zaistnienia szkody, czy może – od daty dowiedzenia się wierzyciela o szkodzie” (Pal. 2014, nr 5–6, s. 223) oraz K. Pałka w „Przełądzie orzecznictwa” (Forum Prawnicze 2014, nr 4, s. 88).

M.W.

*

1. Oświadczenie przekazanego o przyjęciu przekazu może być złożone odbiorcy przekazu ze skutkami wynikającymi z art. 921² § 1 k.c. także w ten sposób, że przekazujący wyda odbiorcy przekazu dokument, na którym znajduje się już pisemne oświadczenie przekazanego, że przekaz przyjmuje.

2. Do oświadczenia o przyjęciu przekazu ma zastosowanie art. 61 § 1 zdanie pierwsze k.c.

(wyrok z dnia 7 sierpnia 2014 r., II CSK 636/13, A. Piotrowska, W. Katner, A. Owczarek, OSNC 2015, nr 6, poz. 78; BSN 2014, nr 10, poz. 11; NPN 2014, nr 4, s. 99; MoP 2015, nr 15, s. 808; M.Pr.Bank. 2016, nr 6, s. 28)

Glosa

Anny Sporczyk, Monitor Prawa Bankowego 2016, nr 6, s. 50

Glosa ma charakter aprobujący z akcentem krytycznym.

Autorka na wstępie wskazała, że zagadnienie przekazu było dotąd jedynie incydentalnie analizowane w judykaturze. Podkreśliła, że głosowany wyrok Sądu Najwyższego zasługuje na uwagę również z tego względu, że dotyczy istotnej z dogmatycznego i praktycznego punktu widzenia kwestii zastosowania instytucji przekazu jako szczególnego zabezpieczenia wiarygodności obciążających samodzielnie publiczne zakłady opieki zdrowotnej.

Zdaniem glosatorki, Sąd Najwyższy trafnie podkreślił, że samo oświadczenie o przyjęciu przekazu nie rodzi jeszcze żadnego zobowiązania przekazanego wobec odbiorcy przekazu, lecz zawiera jedynie upoważnienie. Jeżeli natomiast przekazany oświadczył odbiorcy przekazu, że przekaz przyjmuje, obowiązany jest względem odbiorcy do spełnienia świadczenia określonego w przekazie (art. 921² § 1 k.c.).

Autorka uznała za trafną argumentację Sądu Najwyższego, dodając, że Sąd Najwyższy podzielił w tym zakresie stanowisko dominujące wśród przedstawicieli doktryny, iż oświadczenie przekazanego o przyjęciu przekazu może być złożone odbiorcy przekazu w dowolnej formie, w tym także w ten sposób, że przekazujący wyda odbiorcy przekazu dokument, na którym znajduje się już pisemne oświadczenie przekazanego, że przekaz przyjmuje.

W ocenie glosatorki, Sąd Najwyższy trafnie uznał, że w odniesieniu do oświadczenia o przyjęciu przekazu ma zastosowanie ogólna reguła przewidziana w art. 61 § 1 zdanie pierwsze k.c., zgodnie z którą oświadczenie woli składane innej osobie jest złożone, gdy doszło do niej w taki sposób, iż mogła zapoznać się z jego treścią. Autorka wskazała, że mając na względzie, iż wykładnia omawianego przepisu wywołuje w praktyce roz-

bieżności dotyczące prawidłowej subsumcji ustalonego stanu faktycznego pod hipotezę tego przepisu, glosowane orzeczenie należy ocenić pozytywnie jako wyraz doprecyzowania regulacji ustawowej.

Autorka glosy zwróciła uwagę, że mimo iż uzasadnienie komentowanego wyroku dotyczy przede wszystkim instytucji przekazu, to jednak tłem rozważań Sądu Najwyższego była problematyka handlu wierzytelnościami szpitalnymi.

W dalszej części odniosła się do poprzednich spraw, których przedmiotem były regulacje prawne ujęte w art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej i art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej, dodając, że w poprzednich sprawach Sąd Najwyższy jednoznacznie przesądził, iż umowa poręczenia należy do czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela. Zdaniem glosatorki, w omawianym orzeczeniu brak takiej definitywnej oceny dokonanej przez Sąd Najwyższy. Podkreśliła, że zagadnienie to nie było w ogóle przedmiotem rozważań, a brak jednoznacznej decyzji sądu może uzasadniać przypuszczenie, iż przekaz został uznany za ważny jako zgodny z art. 54 ustawy o działalności leczniczej.

Na zakończenie glosatorka wskazała, że wykładnia wskazanego przepisu jest zagadnieniem kontrowersyjnym i do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia tej kwestii przez Sąd Najwyższy będzie z pewnością przedmiotem dalszych sporów.

M.K.

*

W sprawie o zniesienie współwłasności nieruchomości innej niż określona w art. 95 pkt 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 518 ze zm.) podstawę prawną dokonania podziału, niezależnie od ustaleń planu miejscowego, a w razie braku planu niezależnie od decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, stanowi art. 95 pkt 4, a nie art. 95 pkt 3 tej ustawy.

(postanowienie z dnia 21 stycznia 2015 r., IV CSK 177/14, W. Katner, A. Górski, B. Myszka, OSNC-ZD 2016, nr B, poz. 21; BSN 2015, nr 5, s. 15; OSP 2016, nr 9, poz. 85; NPN 2015, nr 3, s. 114)

Glosa

Dariusza Felcenlobena, Orzecznictwo Sądów Polskich 2016, nr 9, poz. 85

Glosa ma charakter krytyczny.

Zdaniem autora, teza dopuszczająca możliwość dokonania podziału nieruchomości na zasadach określonych w art. 95 pkt 4 u.g.n. celem zniesienia współwłasności nieruchomości w związku z art. 211 k.c. nie zasługuje na aprobatę, ponieważ godzi w racjonalność ustawodawcy, który tworząc przepis stanowiący wyjątek od zasady ogólnej (art. 92–94 u.g.n.), wskazał w nim precyzyjnie, jakie nieruchomości i w jakich przypadkach mogą być przedmiotem podziału w celu zniesienia współwłasności. Ponadto komentator uznał, że naruszono zakaz wykładni *per non est* przepisów prawa oraz zakaz wykładni rozszerzającej wyjątków od zasad ogólnych. Jego zdaniem, rozstrzygnięcie narusza ustawowe zakazy podziału fizycznego rzeczy wspólnej, o których mowa w art. 211 k.c., i w sposób nieuzasadniony ingeruje w ustalenia planu miejscowego jako źródła prawa. Autor stwierdził, że może dojść do wydzielenia niezabudowanych działek gruntu nienadających się do samodzielnego zagospodarowania zgodnie z przeznaczeniem określonym w planie miejscowym i że istnieje niebezpieczeństwo prób jego ominięcia (art. 93 ust. 1 u.g.n.).

M.M.

*

teza oficjalna

W praktyce wekslowej wystawienie weksla gwarancyjnego *in blanco* następuje z reguły w celu zabezpieczenia określonych kategorii roszczeń wynikających ze stosunku podstawowego, a nie w celu upoważnienia wierzyciela do uzupełnienia weksla o należności powstałe jedynie w związku z wystąpieniem przewidzianych w deklaracji wekslowej przyczyn ustania stosunku podstawowego (np. razie rozwiązania umowy podstawowej).

teza opublikowana w „Monitorze Prawniczym”

Wierzyciel wekslowy – dochodząc należności z weksla gwarancyjnego – ma różne możliwości wykazywania zasadności swojego roszczenia wekslowego, powiązanego z roszczeniem wynikającym ze stosunku podstawowego. Poza samym powoływaniem się na treść weksla może on przytaczać także fakty i dowody uzasadniające roszczenie wynikające z zobowiązania podstawowego.

(wyrok z dnia 11 lutego 2015 r., I CSK 133/14, D. Zawistowski, M. Bańczyk, K. Tyczka-Rote, niepubl.)

Glosa

Marty Borkowskiej, Monitor Prawniczy 2016, nr 12, s. 664

Zdaniem autorki, w komentowanym orzeczeniu na uwagę zasługują trzy kwestie, tj. problem przeniesienia sporu ze stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku podstawowego w sytuacji, w której brak jest aktywności wierzyciela w tym kierunku, zakres porozumienia wekslowego oraz wzajemne relacje pomiędzy solidarnością wekslową i solidarnością pozawekslową.

W ocenie glosatorki, dopuszczalność przeniesienia sporu z płaszczyzny stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku podstawowego po wniesieniu przez dłużnika wekslowego zarzutów od nakazu zapłaty została już przesądzona w orzecznictwie i doktrynie. W dotychczasowych orzeczeniach zawsze jednak występował element aktywności wierzyciela, wyrażającej się chociażby w podjęciu polemiki z wniesionymi zarzutami i skierowanej na rozszerzenie płaszczyzny sporu na stosunek podstawowy. Warto zatem – zdaniem glosatorki – zadać pytanie, czy jest możliwe przeniesienie sporu ze stosunku wekslowego na stosunek podstawowy w sytuacji, w której dłużnik przeciwstawia żądaniu wierzyciela zarzuty wywodzące się ze stosunku podstawowego, a wierzyciel do zarzutów tych się nie odnosi. Według autorki glosy, odpowiedź na to pytanie powinna być przecząca, gdyż to wierzyciel jest dysponentem sprawy i jego wola określa przedmiot procesu. Jurystyczna konstrukcja przeniesienia płaszczyzny sporu ze stosunku wekslowego na stosunek podstawowy, choć uzasadniona m.in. gwarancyjnym charakterem rosz-

czenia wekslowego, jest w istocie wyjątkiem, co powoduje konieczność ostrożnego jej stosowania. Ochrona interesu wierzyciela nie powinna być posunięta aż tak daleko, aby sąd *de facto* nadrabiał jego procesowe zaniedbania.

Glosatorka wskazała, że Sąd Najwyższy przedstawił również interesujący wywód dotyczący wykładni treści deklaracji wekslowej i uznał, iż deklaracja wekslowa stron obejmowała roszczenia ze stosunku leasingu, regulując jednak także katalog przyczyn, uprawniających wierzyciela do wypełnienia weksla *in blanco*. Sąd Najwyższy wskazał, że regułą w obrocie wekslowym jest powiązanie uprawnienia wierzyciela do wypełnienia weksla *in blanco* z istnieniem określonych w porozumieniu wekslowym roszczeń niż z zajściem szczególnych zdarzeń, powodujących ustanie stosunku podstawowego. Według autorki, z tak ujętą uwagą nie można zgodzić się w pełni. Porozumienie wekslowe, przyjmujące częstokroć formę deklaracji wekslowej, jest umową wystawcy weksla i remitenta, która umożliwia im ukształtowanie stosunku wekslowego z weksla *in blanco* według swego uznania, w granicach wyznaczonych przez przepisy prawa, istotę stosunku prawnego i zasady współżycia społecznego. Nie ma żadnych przeszkód prawnych, aby strony przewidziały, że wypełnienie weksla może nastąpić jedynie w razie zajścia określonych zdarzeń. Trudno też wywodzić, aby ograniczenia woli stron w tym zakresie wynikały z zasad współżycia społecznego lub pozostawały w sprzeczności z istotą stosunku wekslowego, brak więc podstaw, aby tego rodzaju umowne ograniczenie uprawnienia do wypełnienia weksla *in blanco* odrzucać *a limine*.

Autorka odniosła się także do wzajemnej relacji solidarności wekslowej i solidarności pozawekslowej. W jej ocenie, Sąd Najwyższy jedynie zasygnalizował odrębność tych dwóch rodzajów solidarności w zakresie źródeł ich powstania. Można rozwinąć tą myśl podkreślając, że solidarność tzw. wekslowa, uregulowana przepisami Prawa wekslowego, nie stanowi konstrukcji jurydycznej odrębnej od solidarności uregulowanej przepisami kodeksu cywilnego. Prawo wekslowe określa jedynie odrębności wynikające ze szczególnej natury stosunków wekslowych, w których ogólne reguły ustanowione w kodeksie cywilnym podlegają modyfikacji.

R.N.

Do uchwały podjętej przez wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną wykonującego uprawnienia zgromadzenia wspólników, wyrażającej zgodę, o której mowa w 15 § 1 k.s.h., ma zastosowanie art. 248 § 1 k.s.h. ze skutkiem wynikającym z art. 17 § 1 i 2 k.s.h.

(wyrok z dnia 25 marca 2015 r., II CSK 818/14, H. Pietrzkowski, B. Myszk, B. Ustjanicz, OSNC 2016, nr 3, poz. 37; BSN 2015, nr 8, s. 9)

Glosa

Piotra Moskały, Glosa 2016, nr 3, s. 50

Glosa jest aprobująca.

Glosowane rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego wpisuje się w proces harmonizacji prawa spółek w Unii Europejskiej i dotyczy spornego w doktrynie zagadnienia uchwały podjętej przez wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, wykonującego uprawnienia zgromadzenia wspólników, wyrażającej zgodę, o której mowa w art. 15 § 1 k.s.h. Sąd Najwyższy opowiedział się za poglądem, że uchwała jest *sui generis* czynnością prawną, zatem nie może być kwalifikowana jako oświadczenie woli, do którego odnosi się art. 173 § 1 k.s.h. W ocenie autora glosy, należy przychylić się do poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy, że art. 173 § 1 k.s.h. stanowi implementację wyłącznie art. 5 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/102/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie prawa spółek, dotyczącej jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, odnosi się, w konsekwencji, do umów zawieranych pomiędzy wspólnikiem a spółką. Zdaniem glosatora, kodeks spółek handlowych nie przewiduje podobnego, wyraźnego przepisu szczególnego stanowiącego implementację art. 4 ust. 2 wyżej wskazanej dyrektywy. W rezultacie transpozycji tej normy należy poszukiwać w przepisach szczególnych dotyczących uchwał zgromadzenia wspólników.

W ocenie glosatora, przyjęcie koncepcji formy pisemnej *ad probationem* dla uchwał zgromadzenia wspólników nie gwarantuje transparentności funkcjonowania tego organu oraz odpowiedniej pewności obrotu prawnego (w wyniku procesu decyzyjnego wewnątrz spółki), którego wymaga bezpieczeństwo jej wierzycieli. Taka interpretacja nie realizuje

celu art. 4 ust. 2 dyrektywy nr 2009/102/WE, a jej przyjęcie oznaczałoby wadliwość implementacji tego przepisu do polskiego prawa. Glosator podkreślił, że podstawę zastrzeżenia przez ustawodawcę formy pisemnej *ad solemnitatem* dla uchwał zgromadzenia wspólników, jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy, należy postrzegać w art. 248 k.s.h., a dla uchwał podejmowanych poza zgromadzeniem w art. 227 § 2 k.s.h.

Zdaniem glosatora, interpretacja Sądu Najwyższego zawarta w komentowanym rozstrzygnięciu zapewnia realizację celu art. 4 ust. 2 ww. dyrektywy w warunkach niejasnej implementacji tego przepisu w prawie polskim. Analizowany wyrok jest precedensowy i – jak zauważył glosator – można się spodziewać dalszego rozwoju dyskusji w odniesieniu do problematyki uchwały jedynego wspólnika.

Glosowany wyrok został omówiony także przez P. Popardowskiego w „Przeglądzie orzecznictwa” (Glosa 2015, nr 4, s. 11).

P.G.

*

Jeżeli statut spółdzielni przewiduje, że ustępujący członek zarządu może być wybrany do rady nadzorczej dopiero po udzieleniu mu absolutorium, konieczne jest uzyskanie przez niego absolutorium za cały okres pełnienia funkcji członka zarządu.

(wyrok z dnia 15 kwietnia 2015 r., IV CSK 452/14, I. Gromska-Szuster, A. Piotrowska, K. Strzelczyk, OSNC 2016, nr 3, poz. 39; BSN 2015, nr 7, s. 8; M.Pr.Bank. 2016, nr 1, s. 34)

Glosa

Mariusza T. Kłody, Przegląd Sądowy 2016, nr 9, s. 135

W komentowanym wyroku przyjęto, że udzielenie skwitowania skutkuje zwolnieniem członka zarządu ze zobowiązań i odpowiedzialności wobec pozwanej spółdzielni. Glosator wskazał, że określenie skwitowania przyjęte przez Sąd Najwyższy może przemawiać za tezą, iż pozytywna, jak również negatywna uchwała kwitująca jest czynnością prawną. Zwrócił uwagę, że dotychczas w orzecznictwie przyjmowano odmiennie,

iż uchwała walnego zgromadzenia spółdzielni w przedmiocie udzielania skwitowania członkom zarządu jest oświadczeniem wiedzy opartym na uznaniu, a nie oświadczeniem woli. Zakładano jednak, że nie wywołuje ona skutków cywilnoprawnych. W komentowanym orzeczeniu opowiedziano się za przeciwnym stanowiskiem, co powinno mieć znaczenie dla określenia charakteru prawnego pozytywnej uchwały absolutoryjnej.

W ocenie glosatora, stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy tylko *prima facie* nie sprzyja członkowi zarządu. Zważywszy na brak bezwzględnego charakteru absolutoryjnego zwolnienia z odpowiedzialności odszkodowawczej, powiązanie chwili rozstrzygnięcia o absolutorium członka zarządu z zatwierdzeniem dokumentów, dostarczających walnemu zgromadzeniu najszerzej wiedzy o działalności spółdzielni w roku obrotowym ustąpienia tego członka, służy jego interesom.

E.S.

*

1. Odpowiedzialność określona w art. 11 ust. 1 ustawy z 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym ma charakter gwarancji będącej odpowiednikiem ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej; może mieć postać kontraktową lub deliktową. Do odpowiedzialności kontraktowej dochodzi przez niewykonanie lub niewłaściwe wykonanie zobowiązania przez pośrednika. Wynika to z istoty powiernictwa, ponieważ zakład ubezpieczeń jest dłużnikiem w umowach zawieranych z udziałem pośrednika. Odpowiedzialność deliktowa dotyczy szkody wyrządzonej niezależnie od istniejącego uprzednio stosunku prawnego pomiędzy zakładem ubezpieczeń i ubezpieczającym. Zdarzenie wywołujące szkodę kreuje stosunek zobowiązaniowy między ubezpieczycielem a ubezpieczonym i odnosi się do odpowiedzialności za działania osób, którymi zakład ubezpieczeń posłużył się.

2. Spełnienie warunku szkody następuje wówczas, gdy agent wyrządził ją w związku z wykonywaniem czynności agencyjnych, a nie przy okazji tych czynności.

3. Prawnie ukształtowana ochrona konsumenta dotyczy zasady indywidualnego kształtowania treści i zawierania umów z jego

udziałem. Nie może być rozumiana jako przyznanie mu uprzywilejowanej pozycji, która zwalniałaby go z obowiązku staranności przy dokonywaniu oceny treści umowy, którą zamierza zawrzeć.

4. Wykładni art. 362 k.c. nie można dokonywać w oderwaniu od podstawy prawnej, z jakiej wywodzi się roszczenie odszkodowawcze. Przy odpowiedzialności na zasadzie ryzyka, obok wymagania adekwatnego związku przyczynowego, do zastosowania art. 362 k.c. wystarczy obiektywna nieprawidłowość zachowania się poszkodowanego. Jeżeli natomiast odpowiedzialność za szkodę oparta jest na zasadzie winy, nieodzowną przesłanką przyczynienia się poszkodowanego jest jego zawinienie.

(wyrok z dnia 17 kwietnia 2015 r., I CSK 216/14, B. Ustjanicz, J. Frąckowiak, G. Misiurek, niepubl.)

Glosa

Bartłomieja Ostrzechowskiego, Glosa 2016, nr 3, s. 66

Glosa jest częściowo aprobująca.

Sąd Najwyższy w komentowanym wyroku, dotyczącym odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń za szkodę wyrządzoną przez agenta, opowiedział się za szerokim ujęciem przesłanki wyrządzenia szkody w związku z wykonywaniem czynności agencyjnych, obejmującym również sytuacje, w których agent działał we własnym, przestępczym celu. Sąd Najwyższy wskazał, że odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym może mieć charakter kontraktowy lub deliktowy, a jej przesłankami są: szkoda, zdarzenie, które doprowadziło do jej powstania oraz związek przyczynowy. Sąd Najwyższy podkreślił, że konieczne jest, aby agent wyrządził szkodę w związku z wykonywaniem czynności agencyjnych, a nie przy okazji tych czynności. Wymaganie to jest – w ocenie Sądu Najwyższego – spełnione wtedy, gdy pomiędzy spowodowaniem szkody a zdarzeniem zachodzi związek o charakterze funkcjonalnym, polegający na tym, że do szkody doszło wskutek czynności agenta, które ze względu na ich istotę i rodzaj należą do zakresu jego kompetencji.

Następnie Sąd Najwyższy wskazał, że ów funkcjonalny związek jest także wymagany w odniesieniu do odpowiedzialności przewidzianej

w art. 417 § 1, art. 429 i 430 k.c. W konsekwencji odwołał się do wyroku z dnia 25 listopada 2005 r., V CK 396/05 (Pr.Bank. 2006, nr 11, s.16), w którym przyjęto, że dla stwierdzenia istnienia takiego związku decydującego znaczenia nie może mieć cel, który przyświecał zwierzchnikowi przy powierzeniu czynności podwładnemu.

Glosator zasadniczo zaaprobował to stanowisko. Jego zastrzeżenia wzbudziły poglądy dotyczące rozciągnięcia zastosowania art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym na odpowiedzialność kontraktową. Autor glosy odmówił trafności poglądu Sądu Najwyższego w zakresie zastosowania kryterium związku funkcjonalnego w kształcie sformułowanym w wyroku z dnia 25 listopada 2005 r., V CK 396/05, ze względu na jego niejasność. Podkreślił zarazem, że nie należy wykluczać odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń za wszystkie szkody wyrządzone przez agenta działającego w celach osobistych.

Glosator zaaprobował natomiast tendencję do obejmowania zakresem takiej odpowiedzialności szkód, których wyrządzenie stało się możliwe lub znacznie ułatwione ze względu na charakter powierzonych czynności. Zwrócił również uwagę na konieczność rozstrzygnięcia wątpliwości dotyczących przesłanek odpowiedzialności z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym i przyjęcie, że należy do nich bezprawność działania lub zaniechania agenta, natomiast nie jest konieczne udowodnienie jego winy.

P.G.

*

Jeżeli do pełnienia funkcji członka zarządu w ciągu roku obrotowego zostaje powołana kolejny raz osoba pełniąca tę funkcję do tychczas od początku tego roku obrotowego w ramach poprzedniej kadencji, jej mandat jako członka zarządu na podstawie art. 202 § 1 k.s.h. wygasa z dniem odbycia zgromadzenia wspólników zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ten rok obrotowy, w którym nastąpiło kolejne powołanie.

(postanowienie z dnia 8 maja 2015 r., III CZ 19/15, A. Górski, I. Koper, K. Weitz, OSNC 2016, nr 4, poz. 44; BSN 2015, nr 7–8, s. 9)

Glosa

Andrzeja Kidyby, Glosa 2016, nr 3, s. 24

Glosa jest krytyczna.

W glosie sprzeciwiono się zaaprobowanej w omawianym orzeczeniu koncepcji „sumowania części kadencji” członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (poprzedniej i kolejnej).

Glosa, oprócz analizy stanowiska Sądu Najwyższego, przedstawia również podstawowe zasady pełnienia funkcji przez członka zarządu, które mają, w ocenie glosatora, kluczowe znaczenie dla poprawnej wykładni przepisów o mandacie i kadencji w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Zdaniem autora glosy, Sąd Najwyższy „pomieszał problem mandatu i kadencji, tak jakby to była kwestia dowolnej oceny, a nie przepisów prawa”, a nie jest jego rolą tworzenie koncepcji, która pozwala zbliżyć okresy kadencji i mandatu, gdyż przepisy w tym zakresie nie budzą wątpliwości. Nie ma podstaw prawnych do tego, aby różnicować zasady związane z wygaśnięciem mandatu dla sytuacji, w której jest to roczne pełnienie funkcji lub pełnienie funkcji przez okres dłuższy niż rok.

Następnie glosator przyznał, że nie można odróżniać wygaśnięcia mandatu, gdy osoba zostaje powołana pierwszy raz, od sytuacji, w której jest powołana kolejny raz. Podkreślił, że mandat trwa tak długo, jak długo pełniona jest funkcja. Pojęcie mandatu i kadencji stanowią terminy komplementarne, dotyczące odmiennych aspektów sprawowania funkcji. Kadencja dotyczy okresu realizacji praw i wykonywania obowiązków członka zarządu, mandat zaś jest upoważnieniem do wykonywania obowiązków i realizacji praw członka zarządu, co ma związek z okresem pełnienia funkcji.

Autor glosy zwrócił jednocześnie uwagę, że Sąd Najwyższy trafnie stwierdził, iż art. 202 § 1 k.s.h. pozwala na to, aby umowa spółki odmiennie regulowała okres pełnienia funkcji członka zarządu, jak również wiązała wygaśnięcie mandatu członka zarządu z innym zdarzeniem, w szczególności z nadejściem konkretnej daty.

Głosę częściowo krytyczną opracował K. Tapek (Glosa 2016, nr 1, s. 42).

P.G.

Złożenie do sądu opiekuńczego przez przedstawiciela ustawowego małoletniego spadkobiercy wniosku o wydanie zezwolenia na złożenie w jego imieniu oświadczenia o odrzuceniu spadku przerywa bieg terminu przewidzianego w art. 1015 § 1 k.c.

(postanowienie z dnia 28 maja 2015 r., III CSK 352/14, I. Gromska-Szuster, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, OSNC 2016, nr 5, poz. 63; BSN 2015, nr 8, s. 11; OSP 2016, nr 9, poz. 82; RiP 2015, nr 33, s. 96)

Glosa

Pawła Księżaka, Rejent 2016, nr 3, s. 122

Glosa ma charakter aprobujący.

W glosowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy zaaprobował wykładnię art. 1015 § 1 k.c. dopuszczającą stosowanie w drodze analogii przepisów kodeksu cywilnego dotyczących wpływu określonych stanów faktycznych lub zdarzeń na bieg terminu przedawnienia. W orzeczeniu przyjęto, że złożenie wniosku do sądu opiekuńczego nie powoduje zawieszenia biegu przedawnienia, ale przerwanie biegu tego terminu.

W ocenie autora, Sąd Najwyższy zasadnie odrzucił pogląd, że złożenie takiego wniosku powoduje zawieszenie biegu terminu. Pogląd ten – zdaniem glosatora – nie ma oparcia normatywnego i może być akceptowany jedynie z przyczyn aksjologicznych – ochrony praw małoletniego. Stanowisko zajęte w komentowanym orzeczeniu jest ugruntowane normatywnie, a możliwość stosowania *per analogiam* art. 123 § 1 pkt 1 k.c. nie powinna budzić wątpliwości.

Zdaniem autora glosy, stanowisko zajęte w komentowanym orzeczeniu prowadzi jednak do nieuzasadnionego uprzywilejowania osób niemających zdolności do czynności prawnych, ponieważ przedstawiciel ustawowy takiej osoby może nawet w ostatnim dniu terminu z art. 1015 k.c. złożyć wniosek do sądu opiekuńczego, a następnie, po uprawomocnieniu się postanowienia, ma kolejne sześć miesięcy na złożenie oświadczenia. *De lege ferenda* glosator opowiedział się zatem za taką zmianą przepisów, aby skutkiem było zawieszeniem biegu terminu do złożenia oświadczenia.

Głosę aprobującą opracował również G. Matusik (OSP 2016, nr 9, poz. 82 – *vide* niżej).

B.W.

Glosa

Grzegorza Matusika, Orzecznictwo Sądów Polskich 2016, nr 9, poz. 82

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor podał w wątpliwość twierdzenie, że do cech konstrukcyjnych każdego terminu zwitego należy niemożność jego przerwania lub zawieszenia. Uznał, że trafne są wywody o istnieniu luki w prawie w zakresie moderacji biegu terminów zawitych oraz że każdy termin zawity powinien podlegać indywidualnej ocenie w zakresie dopuszczalności jego przerwania lub zawieszenia jego biegu.

Komentator jako optymalne ocenił zaproponowane przez Sąd Najwyższy stosowanie *per analogiam* art. 123 § 1 pkt 1 k.c. Jednocześnie skrytykował pozostałe propozycje rozstrzygnięcia dylematów powstających w związku z wpływem wszczęcia postępowania o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zwykły zarząd na bieg terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku.

Pewne zastrzeżenia autora wzbudziło nadmierne uprzywilejowanie uprawnionych do złożenia takiego oświadczenia. Podkreślił jednak, że aprobowane rozstrzygnięcie opiera się na ocennych przesłankach. Na zakończenie dodał, że przyjęte rozwiązanie może też z powodzeniem mieć zastosowanie do przerywania biegu terminów zawitych wskazanych w innych przepisach, np. w art. 88 § 2 k.c. czy w art. 598 § 2 k.c.

M.M.

*

1. Czy art. 49 i art. 54 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stoi na przeszkodzie stosowaniu przez państwo członkowskie, w którym utworzona została spółka handlowa (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością), przepisów prawa krajowego uzależniających wykreślenie z rejestru od rozwiązania spółki po przeprowadzeniu likwidacji, jeżeli spółka reinkorporowała się w innym państwie członkowskim na podstawie uchwały wspólników o kontynuowaniu osobowości prawnej nabytej w państwie utworzenia?

W razie odpowiedzi negatywnej:

2. Czy art. 49 i art. 54 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej można wyklądać w ten sposób, że wynikający z przepisów prawa krajowego obowiązek przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego spółki – obejmującego zakończenie interesów bieżących, ściągnięcie wierzytelności, wypełnienie zobowiązań i upłynnienie majątku spółki, zaspokojenie lub zabezpieczenie wierzycieli, złożenie sprawozdania finansowego z dokonania tych czynności oraz wskazanie przechowawcy ksiąg i dokumentów – które poprzedza jej rozwiązanie, następujące z chwilą wykreślenia z rejestru, stanowi środek adekwatny, konieczny i proporcjonalny do godnego ochrony interesu publicznego w postaci ochrony wierzycieli, wspólników mniejszościowych, pracowników spółki migrującej?

3. Czy art. 49 i art. 54 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej należy wyklądać w ten sposób, że ograniczenia swobody przedsiębiorczości obejmują sytuację, w której spółka w celu przekształcenia w spółkę innego państwa członkowskiego przenosi do niego siedzibę statutową nie zmieniając siedziby głównego przedsiębiorstwa, które pozostaje w państwie utworzenia?

(postanowienie z dnia 22 października 2015 r., IV CSK 664/14, A. Owczarek, D. Dończyk, I. Koper, niepubl.)

Glosa

Ariela Muchy, Glosa 2016, nr 3, s. 41

Glosowanym postanowieniem Sąd Najwyższy zwrócił się na podstawie art. 267 TFUE do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o rozstrzygnięcie trzech pytań prejudycjalnych. Dwa pierwsze odnoszą się do przeniesienia siedziby polskiej spółki kapitałowej do innego kraju należącego do Europejskiego Obszaru Gospodarczego i zgodności polskich przepisów z prawem Unii Europejskiej. Trzecie skierowane jest na uzyskanie interpretacji treści swobody przedsiębiorczości spółek, określonej w art. 54 w związku z art. 49 TFUE, w zakresie, w jakim przepisy te nakazują spółce przeniesienie wraz z siedzibą statutową rzeczywistego miejsca wykonywania działalności gospodarczej.

Glosator przeanalizował przytoczone pytania oraz zaprezentował możliwe odpowiedzi Trybunału Sprawiedliwości. W jego ocenie, ze względu na to, że Sąd Najwyższy po raz pierwszy zajmował się problematyką przeniesienia siedziby spółki za granicę w kontekście regulacji prawa unijnego, już sama decyzja o skierowaniu pytań prejudycjalnych może mieć znaczenie dla rozwoju mobilności polskich spółek w obszarze europejskim. Niezależnie od treści pytań, na uwagę zasługuje rozpoznanie przez Sąd Najwyższy możliwości dokonania przez polskie spółki transgranicznego przekształcenia, tj. przeniesienia siedziby spółki wraz ze zmianą statutu personalnego przy zachowaniu osobowości prawnej. Procedura ta, zdaniem autora glosy, powinna się odbywać przy analogicznym zastosowaniu norm właściwych dla krajowych przekształceń spółek. Glosator podkreślił, że ze względu na to, iż Sąd Najwyższy nie przedstawił szczegółów dotyczących zastosowania wskazanych przepisów, w polskiej praktyce korporacyjnej decyzja o przeprowadzeniu transgranicznego przekształcenia nadal będzie obciążona wysokim ryzykiem prawnym.

P.G.

*

Udział spadkowy, który przypadłby z ustawy wydziedziczonemu przez spadkodawcę jego dziecku, przypada zstępnym wydziedziczonemu.

(uchwała z dnia 3 grudnia 2015 r., III CZP 85/15, K. Strzelczyk, M. Baćczyk, K. Zawada, OSP 2016 nr 9, poz. 84; BSN 2015, nr 12, s. 9; MoP 2015, nr 2, s. 60; Rej. 2016, nr 1, s. 184)

Glosa

Pawła Księżaka, Orzecznictwo Sądów Polskich 2016, nr 9, poz. 84

Glosa ma charakter częściowo aprobujący.

Autor zgodził się ze stanowiskiem zajęтым w uchwale, jednak skrytykował tezę, że wydziedziczony traktowany jest jakby nie dożył otwarcia spadku, stwierdzając, że żaden przepis nie przewiduje takiego skutku wydziedziczenia. Glosator rozróżnił sytuację, w której ktoś nie dziedziczy, gdyż został odsunięty od dziedziczenia (powołany do spadku jest

ktos inny), a sytuacja, w której ktos nie dziedziczy, gdyż jest traktowany jakby nie dożył otwarcia spadku. Zdaniem autora, taki pogląd czyniłby niezrozumiałym art. 1011 k.c. Przepis ten ma sens wyłącznie wtedy, gdy dostrzeże się, że zstępny wydziedziczonego nie jest uprawnionym do zachowku zgodnie z art. 991 k.c., bo do spadku powołanym z ustawy byłby wydziedziczony. Przepis art. 1011 k.c. jest potrzebny, daje bowiem zstępnemu wydziedziczonemu prawa do zachowku, mimo że ten nie byłby – w braku testamentu – powołany do spadku z ustawy. Przyjęcie poglądu, że wydziedziczonego należy traktować, jakby nie dożył otwarcia spadku, oznaczałoby, iż uprawnionym do zachowku *ex definitione* jest dalszy zstępny; wynikałoby to wprost z art. 991 k.c. W takim przypadku – zdaniem glosatora – art. 1011 k.c. nie byłby w ogóle potrzebny.

M.M.

prawo cywilne procesowe

1. Przy założeniu dla nieruchomości księgi wieczystej, która utraciła moc na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 lipca 1986 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych założonych przed dniem 1 stycznia 1947 r. oraz utraty mocy prawnej niektórych takich ksiąg, możliwe jest przeniesienie części wpisów z księgi dawnej, jeżeli przemawiają za tym szczególnie względy.

2. Osoby, których dotyczy wpis przeniesiony z księgi dawnej, nie są uczestnikami postępowania o założenie księgi wieczystej i wpis w tej księdze praw powstałych po utracie przez księgę dawną mocy prawnej.

(postanowienie z dnia 15 stycznia 2014 r., I CSK 204/13, K. Strzelczyk, I. Koper, D. Zawistowski, M.Pr.Bank. 2015, nr 1, s. 22)

Glosa

Andrzeja Jana Szeredy, Monitor Prawniczy 2016, nr 11, s. 613

Glosa ma charakter aprobujący.

Zdaniem autora, należy wskazać także na problem stosowania art. 626⁸ § 6 zdanie pierwsze i art. 626⁸ § 10 k.p.c. w sprawach zwią-

zanych z zakładaniem ksiąg wieczystych dla nieruchomości objętych dotychczas księgami dawnymi. Na gruncie tych przepisów powstaje pytanie, czy przepisanie do nowej księgi wieczystej praw osób wpisanych w dawnej księdze ma walor wpisu. Według glosatora, trafna jest odpowiedź negatywna. Przeniesienie wpisów z dawnej księgi wieczystej do księgi obecnej nie ma waloru wpisu w rozumieniu art. 626⁸ § 6 zdanie pierwsze k.p.c., ponieważ jest to czynność techniczna. Wpis w księdze dawnej niósł za sobą określone skutki prawne, które co do zasady nie zostały zniesione. Należy zatem uznać, że sąd, przenosząc dawną treść do obecnej księgi wieczystej, jest związany dawnym wpisem. Kognicja sądu prowadzącego księgi wieczyste w zakresie przenoszenia dawnych wpisów jest węższa niż w przypadku zakładania księgi dla nieruchomości nie objętej księgą dawną.

Należy też zwrócić uwagę, że przyznanie charakteru orzeczenia czynności technicznej polegającej na przeniesieniu wpisów z księgi dawnej oznaczałoby zaskarżalność tej czynności sądu prowadzącego księgi wieczyste. W odniesieniu do przenoszono wpisu, np. hipoteki, prowadziłoby to do bezzasadnej, ponownej możliwości kwestionowania skuteczności ustanowienia zabezpieczenia. W przypadku przenoszenia wpisu prawa własności oznaczałoby ponowne badanie prawidłowości wpisu w toku instancji postępowania wieczystoksięgowego, a więc też jego podstawy, czyli dokumentu potwierdzającego nabycie prawa własności.

Skoro przeniesienie wpisów z dawnej księgi wieczystej do księgi obecnej nie jest wpisem, to postępowanie w tym zakresie nie wymaga ani udziału osoby, której prawa są przepisywane, ani udziału jej następców prawnych. Wystarczający jest udział osób, których prawa zostały wykreślone lub obciążone lub na rzecz których wpis ma nastąpić.

W ocenie autora glosy, trafne jest również stanowisko Sądu Najwyższego przyznające sądowi prowadzącemu księgi wieczyste możliwość samodzielnej oceny, czy w danym stanie faktycznym zachodzą okoliczności umożliwiające przeniesienie dawnych wpisów do obecnej księgi wieczystej. Ustalenie to nie stoi w sprzeczności z zakresem kognicji tego sądu. Należy jednocześnie przyjąć, że trudności dziejowe dotyczące ziemie Polski, a także losy właścicieli nieruchomości położonych na jej terenie uzasadniają przyjęcie zasady, według której jeżeli dotychczas

właściciel nieruchomości nie ujawnił się, to zachodzą szczególne okoliczności dające podstawę do przeniesienia treści wpisów ujawnionych w dawnej księdze wieczystej do obecnej księgi.

Aprobującą glosę napisał R. Gomółka (KPN 2016, nr 2, s. 189).

R.N.

*

teza oficjalna

Wydanie przez sąd polubowny wyroku nie powoduje bezprzedmiotowości postępowania przed sądem państwowym o wyłączenie arbitra.

teza opublikowana w „ADR. Arbitrażu i Mediacji”

Stosownie do art. 1176 § 6 k.p.c., wniesienie do sądu państwowego wniosku o wyłączenie arbitra nie ma wpływu na bieg postępowania przed sądem polubownym, który może postępowanie zawiesić albo kontynuować je z udziałem arbitra, którego wyłączenia dotyczy toczące się przed sądem państwowym postępowanie. Wydanie przez sąd polubowny wyroku nie powoduje bezprzedmiotowości postępowania przed sądem państwowym o wyłączenie arbitra, które mimo to powinno toczyć się w dalszym ciągu, aż do rozpoznania wniosku. Uwzględnienie wniosku stanowić może ewentualną podstawę do uchylenia wyroku sądu polubownego. Mimo nierozpoznania wniosku o wyłączenie arbitra, strona która zachowała termin do zgłoszenia takiego wniosku, nie traci prawa do powoływania się w skardze o uchylenie tego wyroku na istnienie przyczyn wyłączenia arbitra.

(postanowienie z dnia 16 października 2014 r., III CZ 39/14, K. Pietrzykowski, W. Katner, I. Koper, niepubl.)

Glosa

Łukasza Wydry, ADR. Arbitraż i Mediacja 2016, nr 2, s. 71

Glosa ma charakter aprobujący.

Zdaniem glosatora, należy podzielić stanowisko Sądu Najwyższego, że wydanie wyroku arbitrażowego nie powoduje bezprzedmiotowości

postępowania przed sądem powszechnym w kwestii wyłączenia arbitra.

Autor stwierdził, że stanowiska sądów powszechnych, umarzających postępowania o wyłączenie arbitra jako bezprzedmiotowe, nie można uzasadnić bezrefleksyjnie przyjmowaną okolicznością uprzedniego wydania wyroku przez sąd arbitrażowy. Podzielenie stanowiska sądów powszechnych prowadzi do wniosku, że kontrola sądu państwowego przewidziana w art. 1176 k.p.c. jest dla strony postępowania arbitrażowego iluzoryczna. Postępowania arbitrażowe jako – co do zasady – szybsze niż postępowanie przed sądem państwowym w ogromnej większości kończyłyby się przed wydaniem prawomocnego rozstrzygnięcia co do wyłączenia arbitra przez sąd państwowy. Z tego względu automatyczne umarzanie postępowania o wyłączenie arbitra przed sądem państwowym z powodu wcześniejszego wydania wyroku sądu polubownego *de facto* w znacznym stopniu ograniczałoby kontrolę sądów państwowych w tej mierze.

Autor sformułował postulat *de lege ferenda*, aby w kodeksie postępowania cywilnego znalazła się odpowiednia regulacja wprost uniemożliwiająca sądom powszechnym umarzanie postępowań w przedmiocie wyłączenia arbitra ze względu na to, że wcześniej sąd polubowny wydał wyrok.

S.J.

*

Dopuszczalna jest egzekucja świadczeń pieniężnych ze spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, znajdującego się w zasobach spółdzielni mieszkaniowej będącej wierzycielem, bez uzyskania orzeczenia sądu o jego sprzedaży w drodze licytacji na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji z nieruchomości, o którym mowa w art. 17¹⁰ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1222 ze zm.) w związku z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.).

(uchwała z dnia 27 sierpnia 2015 r., III CZP 42/15, D. Dończyk, A. Owczarek, M. Szulc, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 82; BSN 2015, nr 8, s. 7; OSP 2016, nr 9, poz. 83)

Glosa

Michała Krakowiaka, Orzecznictwo Sądów Polskich 2016, nr 9, poz. 83

Glosa ma charakter aprobowy.

Autor przypomniał, że w przepisach kodeksu postępowania cywilnego oraz w ustawie o własności lokali i ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych nie ma żadnej szczególnej regulacji wyłączającej dopuszczalność zajęcia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego w ramach egzekucji świadczenia pieniężnego. Wobec tego brak podstaw do przyjęcia, że do prowadzenia egzekucji świadczenia pieniężnego konieczne było uzyskanie także tytułu wykonawczego w trybie art. 17¹⁰ u.s.m. w związku z art. 16 ust. 1 u.w.l. przez wierzycielkę – spółdzielnię mieszkaniową. Zaakceptowanie takiego stanowiska tworzyłoby by swoisty rodzaj czasowej niedopuszczalności drogi egzekucji sądowej, gdyż sprawa egzekucyjna mogłaby być skutecznie prowadzona przez organ egzekucyjny dopiero po zastosowaniu innego, dodatkowego postępowania rozpoznawczego.

Komentator stwierdził, nie można odbierać spółdzielni mieszkaniowej uprawnień co do żądania wszczęcia egzekucji sądowej w zakresie świadczenia pieniężnego, które przysługują wszystkim innym wierzycielom. Zdaniem autora, nie budzi wątpliwości odmienny charakter prawny i cel postępowania wykonawczego w zakresie wyroku wydanego na podstawie art. 16 u.w.l. (art. 17¹⁰ u.s.m.) oraz egzekucji z nieruchomości jako sposobu zaspokojenia należności pieniężnych. Powództwa te mają charakter samodzielny i niezależny oraz stanowią alternatywne środki ochrony prawnej przysługującej spółdzielni mieszkaniowej. Autor uznał, że przepisy te nie są przepisami szczególnymi wobec przepisów kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji z nieruchomości, nie powinny więc mieć zastosowania w pierwszej kolejności.

Komentator zaaprobował odwołanie się do 803 k.p.c. i stwierdził, że wynika to z dominującej pozycji wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym i silnie obowiązującej po jego stronie zasady dyspozycyjności. Zgodził się, że dostateczną ochronę dłużnika stanowi zasada nieobciążania dłużnika ponad potrzebę.

Uchwałę omówiła także M. Strus-Wołos w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2016, nr 3, s. 112).

M.M.

*

Dopuszczenie szerokiej możliwości dokonywania przez sąd rejestrowy z urzędu zmian w treści rejestru godziłoby w bezpieczeństwo obrotu, gdyż prowadziłoby do podważenia zaufania do stabilności i pewności wpisów.

Sąd Najwyższy podziela stanowisko opowiadające się za wąską wykładnią określenia „dane niedopuszczalne”.

(postanowienie z dnia 2 grudnia 2015 r., IV CSK 99/15, A. Górski, J. Górski, A. Kozłowska, niepubl.)

Glosa

Łukasza Zamojskiego, Glosa 2016, nr 3, s. 28

Glosa jest krytyczna.

Komentowane rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego dotyczy pojęcia „dane niedopuszczalne”, o którym mowa w ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym („ustawa o KRejS”). Sąd Najwyższy opowiedział się za wąską wykładnią tego określenia, przy czym opierając się zasadniczo na wykładni gramatycznej art. 12 ust. 3 ustawy o KRejS, stwierdził, że nie ma podstaw do utożsamiania tego sformułowania z „danymi sprzecznymi z prawem”. Podkreślił, że rozszerzenie treści pojęcia „dane niedopuszczalne” na badanie przez sąd rejestrowy ważności czynności prawnej, stanowiącej podstawę wpisu, nie ma wyraźnego upoważnienia ustawowego.

Glosator odniósł się przede wszystkim do stanowiska Sądu Najwyższego dotyczącego wykładni pojęcia „danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa”. Potwierdził spostrzeżenie Sądu Najwyższego, że poglądy doktryny w tym zakresie nie są jednorodne, a ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym nie zawiera legalnej definicji tego pojęcia. Odnośnie do wypowiedzi piśmiennictwa, autor glosy zwrócił uwagę, że część przedstawicieli nauki prawa opowiada się

za wąskim rozumieniem tych „danych”, przyjmując, że za takie należy uznać tylko te dane nieprzewidziane przez ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym i rozporządzenia o szczegółowej treści wpisów w rejestrach. Pozostali przedstawiciele doktryny opowiadają się natomiast za przyjęciem, że dane niedopuszczalne to także dane ujawnione na podstawie nieważnej czynności prawnej. Ten właśnie pogląd został zaaprobowany przez glosatora.

Następnie autor nie podzielił stanowiska, że wykładnia językowa art. 12 ust. 3 ustawy o KRejS wyłącza utożsamianie „danych niedopuszczalnych” z „danymi sprzecznymi z prawem”. Wprawdzie, jak podkreślił autor glosy, Sąd Najwyższy trafnie zwrócił uwagę, że art. 12 ust. 3 ustawy o KRejS wprowadza wyjątek od zasady dokonywania wpisów na wnioski i powinien być interpretowany ściśle, to zarazem nie można przyjmować zbyt wąskiej wykładni tego przepisu, ponieważ taka interpretacja powodowałaby faktycznie jego całkowitą marginalizację.

Zdaniem glosatora, nie można podzielić zajętego przez Sąd Najwyższy stanowiska, że rozszerzenie treści pojęcia „dane niedopuszczalne” na badanie przez sąd rejestrowy ważności czynności prawnej stanowiącej podstawę wpisu nie znajduje wyraźnego upoważnienia ustawowego. W tym zakresie glosator nie zgodził się przede wszystkim z argumentacją Sądu Najwyższego, że zgodnie z art. 23 ustawy o KRejS kompetencja sądu rejestrowego ogranicza się do badania zgodności dokumentów pod względem formy i treści z przepisami prawa, a więc nie obejmuje kontrolowania ważności czynności prawnych stanowiących podstawę wytworzenia dokumentów. Nie oznacza to jednak w żadnym wypadku – jak wydaje się sugerować Sąd Najwyższy – że sąd rejestrowy w sposób ograniczony zapoznaje się z treścią dokumentów dołączonych do wniosku. Badanie formy i treści dokumentów dokonywane w zakresie kognicji wyznaczonej ramami art. 23 ustawy o KRejS jak najbardziej obejmuje ustalenie, czy czynność prawna stanowiąca podstawę wpisu w rejestrze nie jest sprzeczna z przepisami prawa, a zatem np. nieważna w związku z art. 58 § 1 k.c. Bez tego elementu kontroli merytorycznej Krajowy Rejestr Sądowy stanowiłby wyłącznie odpowiednik ewidencji działalności gospodarczej, co przeczy aprobowanej koncepcji szerokiego zakresu kognicji sądu rejestrowego.

P.G.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2016, NR 11

Skład sądu, w którym uczestniczył sędzia sądu okręgowego delegowany przez prezesa sądu apelacyjnego na podstawie art. 77 § 9 ustawy z dnia 21 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 133 ze zm.) do pełnienia obowiązków sędziego w sądzie apelacyjnym w określonym dniu, a następnie – po odroczeniu ogłoszenia orzeczenia w sprawie rozpoznanej z jego udziałem – do pełnienia obowiązków sędziego w tym sądzie w dniu ogłoszenia orzeczenia w tej sprawie, nie jest sprzeczny z przepisami prawa (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 17 maja 2016 r., III CZP 103/15, T. Ereciński, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski, I. Gromska-Szuster, J. Gudowski, K. Weitz, M. Wysocka, OSNC 2016, nr 11, poz. 124)

*

Świadczenie ubezpieczyciela w ramach umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje także uzasadnione i celowe koszty leczenia oraz rehabilitacji poszkodowanego niefinansowane ze środków publicznych (art. 444 § 1 k.c.).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 19 maja 2016 r., III CZP 63/15, T. Ereciński, M. Bączyk, J. Frąckowiak, J. Górski, J. Gudowski, A. Kozłowska, K. Tyczka-Rote, OSNC 2016, nr 11, poz. 125)

W postępowaniu o zewezwanie ubezpieczyciela do próby ugodowej w sprawie o roszczenia wynikające z umów ubezpieczeń obowiązkowych lub obejmujących roszczenia z tytułu tych ubezpieczeń właściwy jest sąd określony w art. 185 k.p.c.

(uchwała z dnia 18 listopada 2016 r., III CZP 60/15, J. Gudowski, A. Kozłowska, G. Misiurek, OSNC 2016, nr 11, poz. 126)

*

Obowiązek przedstawienia dokumentu, przewidziany w art. 248 § 1 k.p.c., dotyczy także notariusza i obejmuje sporządzane przez niego akty notarialne.

(uchwała z dnia 18 listopada 2016 r., III CZP 69/15, J. Gudowski, A. Kozłowska, G. Misiurek, OSNC 2016, nr 11, poz. 127)

*

Ustalenie wysokości szkody w razie niepodjęcia odbudowy, naprawy lub remontu budynku wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego (art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 392 ze zm.) następuje z uwzględnieniem stopnia zużycia budynku; odszkodowanie wypłaca się w kwocie odpowiadającej wysokości szkody, nie większej jednak od sumy ubezpieczenia ustalonej w umowie.

(uchwała z dnia 18 listopada 2016 r., III CZP 71/15, J. Gudowski, A. Kozłowska, G. Misiurek, OSNC 2016, nr 11, poz. 128)

*

Klient niewypłacalnego biura podróży jest legitymowany do dochodzenia od ubezpieczyciela zobowiązanego z tytułu gwarancji ubezpieczeniowej zwrotu wpłat wniesionych tytułem zapłaty za imprezę turystyczną.

(uchwała z dnia 19 maja 2016 r., III CZP 18/16, G. Misiurek, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, OSNC 2016, nr 11, poz. 129)

Organ do spraw opieki społecznej ma zdolność sądową w sprawach o przyjęcie do domu opieki społecznej osoby, która nie wyraża na to zgody (art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 546). Osobą działającą w imieniu tego organu jest jego kierownik.

(postanowienie z dnia 19 listopada 2015 r., IV CSK 379/15, M. Wysocka, D. Dończyk, W. Katner, OSNC 2016, nr 11, poz. 130)

*

Odszkodowanie przewidziane w art. 36 ust. 3 w związku z art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717 ze zm.) odpowiada ustalonej na dzień sprzedaży różnicy między wartością nieruchomości określoną przy uwzględnieniu przeznaczenia terenu przed zmianą planu zagospodarowania przestrzennego, a ceną, jaką właściciel albo użytkownik wieczysty faktycznie uzyskał, sprzedając nieruchomość po zmianie planu.

(wyrok z dnia 25 listopada 2015 r., IV CSK 97/15, K. Strzelczyk, I. Gromska-Szuster, B. Ustjanicz, OSNC 2016, nr 11, poz. 131)

*

Za szkodę na osobie uczestniczącej w wypadku komunikacyjnym spowodowanym przez kilku sprawców, w tym nieznanego kierowcę niezidentyfikowanego pojazdu mechanicznego, opowiadają *in solidum* ubezpieczyciele ubezpieczający od odpowiedzialności cywilnej kierowców, których tożsamość została ustalona, oraz – za kierującego, którego tożsamości nie ustalono – Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny (art. 98 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 392 ze zm.).

(wyrok z dnia 16 grudnia 2015 r., IV CSK 96/15, A. Górski, I. Gromska-Szuster, M. Szulc, OSNC 2016, nr 11, poz. 132)

Wykładnia art. 14 ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz.U. z 2014 r., poz. 24 ze zm.) nie może naruszać obowiązku respektowania godności ludzkiej oraz prawa do wolności.

(postanowienie z dnia 13 stycznia 2016 r., V CSK 455/15, J. Górowski, G. Misiurek, A. Owczarek, OSNC 2016, nr 11, poz. 133)

*

Postanowienia bankowego wzorca umownego zawierającego uprawnienie banku do przeliczania sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (klauzulę tzw. spreadu walutowego) nie dotyczą głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c.

(wyrok z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, D. Dończyk, M. Bańczyk, K. Tyczka-Rote, OSNC 2016, nr 11, poz. 134)

INFORMACJE

W dniu 2 września Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wręczył akty powołania na stanowiska Prezesów Sądu Najwyższego. Na pięcioletnią kadencję powołani zostali z dniem 30 sierpnia 2016 r. sędziowie: Dariusz Zawistowski na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej, Stanisław Zabłocki na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej, Józef Iwulski na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych, oraz Wiesław Błus na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Wojskowej.

Dotychczasowe powołania na stanowiska Prezesów Sądu Najwyższego wygasły z dniem 28 sierpnia br. na mocy ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1167), którą wprowadzono kadencyjność stanowiska Prezesa Sądu Najwyższego.

Sędzia Sądu Najwyższego Dariusz Zawistowski zastąpił na stanowisku Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej prof. dr. hab. Tadeusza Erecińskiego, który zajmował to stanowisko w okresie od dnia 21 listopada 1996 r. do dnia 28 sierpnia 2016 r.

Dariusz Zawistowski (ur. w 1959 r.) ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Wrocławskim w 1982 r. Aplikację sądową odbył w latach 1982–1984, kończąc ją egzaminem sędziowskim z wynikiem bardzo dobrym. Po okresie asesury objął stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w Jaworze, w którym był wiceprezesem i przewodniczącym wydziału. Następnie – w 1992 r. – objął stanowisko sędziego Sądu Wojewódzkiego w Legnicy,

pełniąc funkcję przewodniczącego wydziału. W roku 1997 został sędzią Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, a od lutego do kwietnia 2005 r. odbywał delegację w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego. W dniu 8 grudnia 2005 r. został powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego.

Od 2014 r. jest członkiem Krajowej Rady Sądownictwa, a od dnia 17 listopada 2015 r. jej Przewodniczącym.

Jest autorem glosy i kilku artykułów dotyczących problematyki prawa rzeczowego i obligacyjnego, a także współautorem komentarzy.

*

W dniach 7–9 września sędzia Sądu Najwyższego Teresa Bielska-Sobkowicz, przewodnicząca Wydziału V Izby Cywilnej, oraz członek Biura Studiów i Analiz dr hab. Konrad Osajda wzięli udział w konferencji zorganizowanej przez European Law Institute w Ferrarze we Włoszech. Celem konferencji było podsumowanie wyników realizacji projektów prowadzonych przez Instytut oraz wytyczenie nowych kierunków badań.

Europejski Instytut Prawa (www.europeanlawinstitute.eu) – na wzór American Law Institute – łączy specjalistów z zakresu różnych dyscyplin prawnych zainteresowanych szczególnie wpływem na nie prawa europejskiego i ma na celu pomoc ekspercką przy tworzeniu i zmienianiu tego prawa przez instytucje Unii Europejskiej, głównie przez przygotowywanie opinii i memorandumów. Prowadzi też zaawansowane badania prawnoporównawcze dotyczące zwłaszcza wpływu prawa unijnego na prawo krajowe państw członkowskich Unii Europejskiej.

Na konferencji dyskutowano m.in. o unifikacji przepisów o postępowaniu cywilnym w Europie, o przepisach modelowych mających służyć ratowaniu przedsiębiorców przed ogłoszeniem upadłości, o projektach dyrektyw dotyczących platform internetowych i związanych z ich działaniem oraz znaczeniem gospodarczym problemów prawnych (np. ebay, amazon, airbnb, uber), a także o nabywaniu treści cyfrowych oraz zmianach w dyrektywie dotyczącej sprzedaży konsumenckiej (co do sprzedaży *on line*).

Gośćmi honorowymi byli prof. Koen Lenaerts – prezes Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz prof. Marta Cartabia – wiceprezes Trybunału Konstytucyjnego Włoch. Udział w konferencji ponad 350 prawników – sędziów, naukowców oraz praktyków z niemal wszystkich krajów europejskich oraz m.in. z USA, Japonii i Kanady – sprzyjał wieloaspektowej ocenie omawianych problemów.

W dniach 7–11 września w Szczecinie odbywała się XXVII Ogólnopolska Letnia Spartakiada Prawników. W wyniku rywalizacji sportowej sędzia Sądu Najwyższego orzekający w Izbie Cywilnej Krzysztof Strzelczyk zdobył dwa srebrne medale.

*

W dniach 20–21 września w Falentach pod Warszawą odbyła się konferencja sędziów Sądu Najwyższego.

Referaty wygłosili: prof. dr hab. Ewa Łętowska – sędzia Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku – na temat „Zdekoncentrowana kontrola konstytucyjności i kondycja sądów. Móc–chcieć–potrafić”, prof. dr hab. Walerian Sanetra – sędzia Sądu Najwyższego w stanie spoczynku – na temat „Bezpośrednie stosowanie Konstytucji RP przez Sąd Najwyższy”, oraz dr hab. Ryszard Piotrowski – na temat „Pozycja ustrojowa Krajowej Rady Sądownictwa”.

W Falentach, w dniu 20 września, odbyło się także zgromadzenie ogólne sędziów Sądu Najwyższego, podczas którego podjęto uchwały o przedstawieniu Krajowej Radzie Sądownictwa kandydatur na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej dr. hab. Pawła Grzegorzcyka i dr. hab. Romana Trzaskowskiego, którzy zgłosili się na wolne stanowiska ogłoszone w obwieszczeniu Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2016 r. o liczbie, przewidzianych do objęcia, stanowisk sędziego Sądu Najwyższego (M.P. z 2016 r., poz. 462) i którzy zostali pozytywnie zaopiniowani przez zgromadzenie sędziów Izby Cywilnej w dniu 29 czerwca 2016 r.

W tym samym dniu odbyło się również posiedzenie zgromadzenia sędziów Izby Cywilnej, zwołane na podstawie art. 18 ustawy z dnia z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym w celu zaopiniowania kandydata na stanowisko przewodniczącego Wydziału I Izby Cywilnej, w związku ze zwolnieniem tego stanowiska przez sędziego Sądu Najwyższego Dariusza Zawistowskiego, który objął stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej. Została przedstawiona kandydatura sędziego Sądu Najwyższego Dariusza Dończyka, którą zgromadzenie sędziów Izby zaaprobowало.

Sędzia Sądu Najwyższego Dariusz Dończyk objął stanowisko przewodniczącego Wydziału I.

W dniach 20–23 września w Świnoujściu prezesi oraz sędziowie Sądu Najwyższego wzięli udział w konferencji sędziów Sądów Apelacyjnych w Łodzi, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie i Wrocławiu, której tematem przewodnim była „Rola i usytuowanie władzy sądowniczej w Rzeczypospolitej Polskiej”.

Referaty na temat „Niezależności sądów i niezawisłości sędziów z perspektywy prawa Unii Europejskiej” oraz „Rozliczenia konkubinatu” wygłosił Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Cywilnej Dariusz Zawistowski.

*

W dniu 30 września w Sokołowie Podlaskim odbyło się uroczyste spotkanie z okazji wydania książki „Myśl ustrojowa Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego Stanisława Dąbrowskiego”, autorstwa Bogusława Niemirka, Witolda Oknińskiego oraz Anety Łazarskiej, która także książkę zredagowała.

W spotkaniu, poprzedzonym mszą świętą w intencji Stanisława Dąbrowskiego koncelebrowaną w sokołowskiej konkatedrze, wzięli udział m.in. Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf, były Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Adam Strzembosz, Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracami Izby Cywilnej Dariusz Zawistowski oraz były Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński. Sędziów Izby Cywilnej reprezentowali także sędziowie Sądu Najwyższego Barbara Myszką, Iwona Koper, Antoni Górski, Jacek Gudowski i Krzysztof Strzelczyk.

Organizatorami spotkania byli: Burmistrz Sokołowa Podlaskiego, Dyrektor Sokołowskiego Ośrodka Kultury oraz wdowa po Stanisławie Dąbrowskim – Teresa Dąbrowska.

*

We wrześniu jubileusz 40-lecia pracy zawodowej obchodziła pani Joanna Krajewska – kierownik sekretariatu Izby. Serdecznie gratulujemy.

Dane statystyczne – wrzesień 2016 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1916	377	198	-	24	-	38	-	83	53	2095
3.	CZP w tym:	43	7	12	10	-	-	-	-	-	2	38
	art. 390 k.p.c.	38	5	12	10	-	-	-	-	-	2	31
	skład 7-miu	5	2	-	-	-	-	-	-	-	-	7
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	121	54	50	-	25	-	13	-	-	12	125
5.	CO w tym:	11	83	75	-	1	-	-	-	-	74	19
	art. 401 k.p.c.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	art. 45 i 48 k.p.c.	11	83	75	-	1	-	-	-	-	74	19
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	149	41	15	-	1	-	-	2	3	9	175
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	2240	562	350	10	51	-	51	2	86	150	2452

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	10
Głosy	22
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2016, nr 11	51
Informacje	55
Dane statystyczne	59